

Evaluace státního dohledu nad finančním poradenstvím

Bc. Anna Malíčková

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Anna Malíčková**
Osobní číslo: **M11560**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Evaluační státního dohledu nad finančním poradenstvím**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Vymezte základní pojmy týkající se problematiky finančního poradenství.
- Popište podstatu a účel regulace a dohledu ze strany státu.
- Provedte rešerši odborné literatury.

II. Praktická část

- Analyzujte současnou právní úpravu státního dohledu nad finančním poradenstvím.
- Navrhněte opatření na zefektivnění státního dohledu.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

PAVLÁT, Vladislav a Antonín KUBÍČEK. Regulace a dohled nad finančními trhy. 2. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010, 226 s.
ISBN 978-80-74080-36-4.
POLOUČEK, Stanislav. Peníze, banky, finanční trhy. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 415 s.
ISBN 978-80-74001-52-9.
REJNUŠ, Oldřich. Finanční trhy. 2. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2010, 659 s.
ISBN 978-80-74180-80-4.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 17. června 2013
Termín odevzdání diplomové práce: 12. srpna 2013

Ve Zlíně dne 17. června 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 8. 08. 2013

Maličková

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Abstrakt český

Predmetom diplomovej práce „Evaluace státního dohledu nad finančním poradenstvím“ je analýza súčasného stavu právnej úpravy štátneho dohľadu nad finančným poradenstvom. Prácu som rozdelila na dve časti pričom v prvej časti som sa zamerala na definovanie pojmov týkajúcich sa problematiky finančného poradenstva a na podstatu regulácie zo strany štátu. V druhej časti práce analyzujem súčasný stav právnej regulácie a taktiež uvádzam opatrenia na zefektívnenie regulácie.

Klíčová slova:

Finančné poradenstvo, finančný poradca, štátny dohľad, finančný trh, regulácia

ABSTRACT

The subject matter of the diploma thesis "Evaluation of the state supervision of the financial advice" is an analysis of the current state of legislation in the field of, government surveillance of the financial advice. The paper is divided into two parts. The first one is focused on terms and definition related to the issue of financial advice and on the nature of the state regulation. The second part analyzes the current state of regulation and also sets out measures to streamline the regulation.

Keywords:

Financial Consultancy, financial advisor, government oversight, financial trade, regulation

Prehlasujem, že odovzdaná verzia diplomovej práce a verzia elektronická nahraná do IS/STAG sú totožné.

Pod'akovanie

Rada by som poďakovala JUDr. Jiřímu Zichovi, Ph.D. za cenné pripomienky a odborné rady, ktorými prispela k vypracovaniu tejto diplomovej práce.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV TÝKAJÚCICH SA PROBLEMATIKY FINANČNÉHO PORADENSTVA.....	12
1.1 VÝZNAM FINANČNÉHO PORADENSTVA	13
1.2 FINANČNÝ TRH.....	14
1.2.1 Subjekty finančného trhu a nimi ponúkané produkty	15
1.3 KVALITA A PROFESIONALITA FINANČNÉHO PORADENSTVA	21
1.4 ODMENA ZA FINANČNÉ PORADENSTVO.....	23
1.5 VÝHODY SPOLUPRÁCE S FINANČNÝM PORADCOM.....	23
2 PODSTATA A ÚČEL REGULÁCIE A DOHĽADU ZO STRANY ŠTÁTU.....	25
2.1 DÔVODY EXISTENCIE REGULÁCIE A DOHĽADU	25
2.1.1 Asymetria informácií	25
2.1.2 Systémové riziko.....	26
2.1.3 Zneužitie trhu	27
2.1.4 Zneužitie dominantného postavenia.....	27
2.2 PRIJATÉ PRINCÍPY EFEKTÍVNEHO DOHĽADU.....	27
2.2.1 Regulácia trhu s cennými papiermi.....	27
2.2.2 Poisťovníctvo	28
2.2.3 Bankovníctvo	29
2.3 EURÓPSKY SYSTÉM FINANČNÉHO DOHĽADU (ESFS).....	30
2.4 NEZÁVISLOSŤ ORGÁNOV REGULÁCIE A DOHĽADU.....	30
2.5 ORGÁNY VYKONÁVAJÚCE REGULÁCIU A DOHĽAD V ČESKEJ REPUBLIKE.....	31
2.5.1 Česká národná banka.....	31
2.5.1.1 Odborná spôsobilosť.....	32
2.5.2 Únia spoločnosti finančného sprostredkovania a poradenstva.....	34
2.5.3 Asociácia finančných sprostredkovateľov a finančných poradcov Českej republiky.....	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
3 ANALÝZA SÚČASNEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY ŠTÁTNEHO DOHĽADU NAD FINANČNÝM PORADENSTVOM.....	38
3.1 PLATNÉ PREDPISY V OBLASTI SPROSTREDKOVANIA POISTENIA.....	38
3.1.1 Zákon č. 38/2004 Sb., o poisťovacích sprostredkovateľoch a samostatných likvidátoroch poistných udalostí	39
3.1.2 Zákon č. 277/2009 Sb., o poisťovníctve	40
3.1.3 Zákon č. 168/1999 Sb. o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovaním vozidla.	41
3.1.4 Využitie v praxi.....	41
3.2 PLATNÉ PREDPISY V OBLASTI SPROSTREDKOVANIA INVESTÍCIÍ	42
3.2.1 Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikaní na kapitálovom trhu	44

3.3	PLATNÉ PREDPISY V OBLASTI SPROSTREDKOVANIA BANKOVÝCH PRODUKTOV	45
3.3.1	Zákon o spotrebiteľskom úvere č. 145/2010 Sb/novela zákona o spotrebiteľskom úvere	45
3.3.2	Novela zákona o spotrebiteľskom úvere	46
3.3.3	Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách	47
3.3.4	Zákon o dlhopisoch	47
3.3.5	Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebnom sporení	48
3.4	PRÍSTUP VEREJNOSTI K FINANČNÉMU PORADENSTVU	51
3.5	PROBLÉMY VNÍMANÉ ZO STRANY FINANČNÝCH PORADCOV	57
4	NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA ZEFEKTÍVNIENIE ŠTÁTNEHO DOHLĀDU.....	62
4.1	PRENOS KOMEPTENCIÍ NA ÚNIU SPOLOČNOSTI FINANČNÝCH SPROSTREDKOVATEĽOV (USF).....	62
4.2	UPRAVENIE MINIMÁLNYCH KRITÉRIÍ ZO STRANY ČESKEJ NÁRODNEJ BANKY	64
	ZÁVER	66
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	68
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOĽOV A SKRATIEK.....	72
	ZOZNAM OBRÁZKOV	73
	ZOZNAM TABULIEK	74
	ZOZNAM PRÍLOH.....	77

ÚVOD

Ako tému svojej diplomovej práce som si zvolila „Evaluace státního dohledu nad finančním poradenstvím“. K finančnému poradenstvu mám blízko nakoľko v tomto odbore pracuje niekoľko mojich známych. Tento obor nemá či už na Slovenskom ani na Českom trhu veľkú tradíciu. Je tu veľký priestor pre rast finančného poradenstva. Poradenstvo má veľkú budúcnosť v našich krajinách, pretože ľudia sa stále ešte učia narábať so svojimi peniazmi a práve prostredníctvom finančného poradenstva majú možnosť usporiadať si svoje financie a lepšie sa vyznať na celom finančnom trhu.

V prvej kapitole definujem pojmy spojené s finančným poradenstvom. Opisujem, čo finančné poradenstvo vlastne je a aký má význam pre ľudí. Taktiež spôsob práce finančných poradcov a výhody, ktoré nám vyplývajú so spolupráce s finančným poradcom.

V druhej kapitole sa venujem podstate a účelu regulácie a dohľadu zo strany štátu nad celým finančným trhom, nakoľko finančný poradca je subjekt na finančnom trhu podlieha všetkým zákonom a taktiež nariadeniam prislúchajúce k finančnému trhu. Analyzujem dôvody prečo existuje regulácia a kontrola na tomto trhu.

V tretej praktickej časti analyzujem súčasný stav právnej úpravy zo strany štátu nad finančným poradenstvom. Analyzujem všetky orgány, ktoré upravujú činnosť finančného poradenstva a taktiež zákony, ktorými sa finanční poradcovia musia riadiť ak chcú uskutočňovať obchody na tomto trhu. Avšak nie všetky zákony reagujú na tak pružný trh ako je práve finančný trh dostatočne rýchlo. Niektoré zákony by potrebovali novely, alebo dokonca sa ukazuje taktiež potreba nových zákonov. Súčasťou tretej kapitoly je taktiež pohľad spotrebiteľa na túto službu a teda, či je vnímaná pozitívne, alebo skôr negatívne. V prípade negatívneho pohľadu analyzujem dôvody tohoto postoja. Okrem pohľadu zo strany spotrebiteľov som uskutočnila dotazníkové riešenie na zistenie postoja finančných poradcov, a teda v čom konkrétne oni vidia nedostatky a sťažovanie ich práce. Aj na základe týchto zistení som mohla hlbšie vnímať problémy tejto služby, a teda poskytnúť adekvátne riešenia, ktorým sa venujem práve v štvrtej kapitole, kde navrhujem opatrenia pre optimalizáciu štátneho dohľadu a celkové zlepšenie vnímania služby zo strany spotrebiteľov.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV TÝKAJÚCICH SA PROBLEMATIKY FINANČNÉHO PORADENSTVA

Pojem finančné poradenstvo v ľudoch častokrát vyvoláva rozpačité pocity. Pripisovala by som to najmä tomu, že v minulosti na trhu pôsobilo rozmanité množstvo spoločností, najmä poisťovacích a ich sprostredkovateľov. Situácia v oblasti finančného poradenstva sa však výrazne zmenila. No jedna charakteristika sa určite nezmenila a to: Finančný sektor je veľmi lukratívna oblasť, ktorá láka mnohých „zlatokopov“ s vidinou ľahkého a rýchleho zisku. Práve toto sa môže negatívne odzrkadliť na práci niektorých poradcov. (Pavlík, 2012, s. 136)

Samozrejme sú aj kvalitní odborníci v danom odbore, ktorých práca je zameraná proklientsky a na ktorých sa môžeme v každej životnej situácii naozaj spoľahnúť. Práve práca takýchto ľudí pomáha napraviť už všeobecne poškodenú mienku o finančnom poradenstve. Ak by sme sa pozreli aj na iné odbory, ako sú lekári, kuchári, učitelia atď., všade sú ľudia, ktorí k svojej práci pristupujú zodpovedne a vykonávajú si ju naozaj dobre a kvalitne. No sú aj takí, ktorí kazia dobré meno vo svojom odbore. Je to prirodzený jav. (Pavlík, 2012, s. 136)

Ak by som však mala pojem finančné poradenstvo definovať presne ide o *„poskytovanie odbornej pomoci, informácií, stanovísk, odporúčaní a osobných finančných plánov klientovi v súvislosti s jednou finančnou službou alebo viacerými finančnými službami vychádzajúce z nestrannej analýzy dostatočného počtu dostupných finančných služieb na žiadosť klienta, v jeho mene a na jeho účet.“* (Zákon č. 186/2009 Z. z.). Citácia bola použitá zo zákona Slovenskej republiky, nakoľko v Českej republike táto problematika ešte nie je zákonom vyriešená.

Finančný poradca je osoba, ktorej činnosť spočíva v ponuke finančných produktov a v sprostredkovaní finančných produktov v prospech jednej alebo viacerých finančných inštitúcií. Finančný agent musí byť zapísaný v registri, ktorý vedie Národná banka Slovenska.

Finančné poradenstvo by sa dalo rozdeliť podľa toho, či je finančný poradca viazaný k určitej finančnej inštitúcií, alebo nie. Závislé finančné poradenstvo je viazané ku konkrétnej finančnej inštitúcií, napríklad k banke, alebo poisťovni. Takýto finančný poradca má len obmedzené možnosti, nakoľko môže ponúkať len produkty, ktoré poskytuje daná konkrétna inštitúcia. Ďalšou nevýhodou je, že má znalosti ohľadom produktov, ktoré

ponúka, no ohľadom konkurečných ponúk také znalosti nemá. Preto nedokáže klientovi ponúknuť objektívne to najvýhodnejšie riešenie. Teda zodpovedajúcu kvalitu za lepšie finančné prostriedky.

Nezávislé finančné poradenstvo, nie je viazané k žiadnej konkrétnej finančnej inštitúcii. To znamená, že nezávislý finančný poradca môžeme spomedzi všetkých ponúk vybrať objektívne tú najvýhodnejšiu. Samozrejme nezávislý finančný poradca musí mať znalosti o každej spoločnosti na trhu a taktiež o produktoch týchto spoločností, aby dokázal porovnať a zhodnotiť všetky ponuky. Preto je nesmierne dôležité pre nezávislých finančných poradcov samovzdelávanie, aby bol vždy o krok pred svojou konkurenciou. Preto nezávislé finančné poradenstvo považujem za to pravé, nakoľko pracujú pre ľudí a nie pre inštitúcie ako je to v prvom prípade.

1.1 Význam finančného poradenstva

Na finančnom trhu, ktorý predstavujú všetky finančné inštitúcie ako sú banky, stavebné sporiteľne, poisťovne, investičné správcovské spoločnosti, dôchodcovské správcovské spoločnosti a medzi nimi taktiež poradenské spoločnosti, je pre klienta veľmi dôležité zorientovať sa. Práve kvôli správne mu využívaniu finančných služieb a produktov poskytovaných finančnými inštitúciami existujú na trhu poradenské spoločnosti.

Význam finančného poradenstva by sa dal zhrnúť do jednej vety: „*Finančný poradca, ako nezávislý subjekt pôsobiaci na finančnom trhu, má pre svojho klienta bezplatne zabezpečiť profesionálnu a komplexnú starostlivosť a servis jeho financií.*“ (Pavlík, 2012, s. 136)

Práve servis odlišuje naozaj kvalitných poradcov od tých, ktorým na svojich klientech až tak nezáleží. Profesionálny poradca stojí pri klientovi nielen v dobrých, ale najmä v zlých časoch. Teda keď sa zhorší životná a najmä finančná situácia klienta, ten by mal mať vždy pocit, že sa má na koho obrátiť.

Vzhľadom na to, že finanční poradcovia vlastne len pracujú s tým čo na trhu už existuje, nevytvárajú vlastné produkty, preto ak chceme pochopiť podstatu ich práce, musíme rozobrať fungovanie celého finančného trhu, bez ktorého by neexistovala ani práca finančného poradcu.

1.2 Finančný trh

Finančný trh by sa dal prirovnať k obrovskému trhovisku, kde na jednej strane vystupujú subjekty, ktoré ponúkajú svoje produkty (služby) a na druhej strane spotrebitelia (fyzické, alebo právnické osoby), ktorí si tieto produkty, alebo služby kupujú.

Medzi nimi stojí poradca, ktorý zabezpečuje, aby sa predaj a nákup konal organizovane a samozrejme za čo najvýhodnejších podmienok pre spotrebiteľa. Tu môžu poradcovia dojednať pre spotrebiteľov rôzne zľavy na cene alebo iné benefity. Môžu to dosiahnuť tým, že: (Pavlík, 2012, s. 137)

1. Poradcovská spoločnosť, ktorá poradcu zastrešuje, má zmluvy s viacerými alebo všetkými subjektmi, ktoré produkty na finančnom trhu ponúkajú. To znamená, že ak klient nezrealizuje kúpu napr. v banke AB, tak ju zrealizuje v banke XY, kde mu dajú lepšie podmienky. Vytvára sa konkurenčné prostredie medzi finančnými inštitúciami, o ktorom má poradca prehľad a klientovi vyberie výhodnejšie riešenie. Môžeme si to ukázať na konkrétnom príklade: Ak sú jablká u viacerých predajcov rovnakej kvality, bude najlepšie ich kúpiť u toho, kto ponúkne najnižšiu cenu, prípadne pridá nejaký benefit navyše.
2. Každá väčšia poradenská spoločnosť disponuje aj kúpnu silou svojich niekoľko tisíc až desaťtisíc klientov, čo môže poradca využiť k prospechu klienta. Opäť si to môžeme vysvetliť na príklade o jablkách. Jeden klient jedného poradcu sice kúpi 1 kg jablák, lenže daná poradenská spoločnosť má prostredníctvom svojich poradcov ďalších 1000 klientov, ktorí si idú taktiež kúpiť jablká. Predajca jablák (keďže vidí, že má 1000 potencionálnych klientov) teda môže dať každému individuálnému klientovi, ktorý kupuje jablká cez poradenskú spoločnosť, ďalšiu zľavu z ceny, prípadne benefit (napr. že im tie jablká pekne zabalí a donesie až domov). Tomuto fenoménu sa hovorí úspory z rozsahu. (Pavlík, 2012, s. 137)

Úloha poradcu je v konečnom dôsledku vytvoriť prepojenie medzi predávajúcim a kupujúcim.

1.2.1 Subjekty finančního trhu a nimi ponúkané produkty

1/ Banka – je finančná inštitúcia, ktorá prijíma vklady a poskytuje úvery. Okrem týchto hlavných činností vykonáva aj iné. Na výkon týchto činností má Národnou bankou Českej republiky udelené bankové povolenie. (V ČR pôsobí vyše 20 bánk).

Banka pri svojej činnosti vytvára a ponúka tieto produkty:

Bežný účet – ide o základný bankový produkt, prostredníctvom ktorého môže klient vykonávať každodenné bankové operácie. Za tieto operácie možno považovať vklady, výbery, prevody na iné účty. Za standardné služby sa považujú aj inkasá a trvalé príkazy zadané na účte majiteľa. Za vedenie bežného účtu si každá banka účtuje poplatok. (Fininfo, 2013, online)

Pri uzatváraní účtu sa riadime **zákonom č. 21/1992 Sb., o bankách**. Tento zákon primárne neupravuje len bežné účty v bankách, ide skôr o všeobecný zákon, v ktorom sa uvádzajú všeobecné podmienky vzhľadom na to, že bežný účet nie je potrebné vymedzovať osobitým zákonom.

Úver - predstavuje poskytnutie finančných prostriedkov jednou osobou (veriteľom) druhej osobe (dlžníkovi), pričom dlžník sa zaväzuje v dohodnutej dobe prijaté prostriedky veriteľovi vrátiť a zaplatiť aj úroky z požičaných peňazí. Splátka úveru sa tak spravidla skladá z istiny a úroku (Istina - objem finančných prostriedkov, ktorý si dlžník požičal a označuje sa ako istina úveru).

Podľa výšky objemu, doby splatnosti a spôsobu ručenia rozlišujeme spotrebný úver a hypotekárny úver.

Spotrebiteľský úver – Ide o úvery pre obyvateľstvo, ktoré nie sú zabezpečené nehnuteľnosťou. V závislosti od účelu sa rozlišuje: (Fininfo, 2013, online)

- Účelový spotrebný úver, kde sa dokladuje použitie prostriedkov, pričom tento účel sa udáva už pri žiadaní o tento typ úveru (úvery na auto, úvery na rekonštrukciu)
- Bezúčelový spotrebný úver, pri ktorom sa nemusí dokladovať účel použitia prostriedkov.

Spotrebné úvery sú spravidla ohraničené spodnou hranicou objemu úveru (min. 15 000 Kč) a vrchnou hranicou (600 000 Kč) bez ručenia nehnuteľnosťou.

Spotrebiteľský zákon sa riadi **zákonom č. 145/2010 Sb., o spotrebiteľskom úvere v znení nehorších predpisov**. Spotrebiteľské úvery sú často diskutovanou záležitosťou aj preto mu je venovaný osobitý zákon, ktorý uvádza práva a taktiež povinnosti tých, ktorí peniaze poskytujú. V ďalšej kapitole sa už konkrétne venujem týmto povinnostem a taktiež podmienkam, uvádzam funguje v praxi.

Hypotekárny úver - je to úver s lehotou splatnosti najmenej štyri roky a najviac 30 rokov, zabezpečený záložným právom k tuzemskej nehnuteľnosti, a to aj rozostavanej. Hypotekárny úver môže byť poskytnutý na účely nadobudnutia tuzemskej nehnuteľnosti, rekonštrukcie nehnuteľnosti, výstavbu nehnuteľnosti, na splatenie už predtým poskytnutého úveru na vyššie uvedené účely, ktorý nie je hypotekárnym úverom.

Hypotekárne produkty sa riadia **zákonom č. 190/2004 Sb., o dlhopisoch**. Hypotekárne úvery sú osobitým druhom úverov, pričom sa poskytujú vyššie objemy úverov a je potrebné na oplátku predložiť nehnuteľnosť na založenie, pochopiteľne aj tieto úvery sú upravené osobitým predpisom, aby nevznikal priestor na špekulatívne obchody.

Osobitný hypotekárny úver má zákonné obmedzenia a nedá sa použiť na: (Fininfo, 2013, online)

- nadobudnutie nehnuteľnosti v zahraničí
- vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov
- vysporiadanie dedičstva
- na splácanie stavebných úverov
- na splácanie hypotekárnych úverov s poskytnutým štátnym príspevkom

Základné podmienky pre získanie hypotekárneho úveru

- vek nad 18 rokov
- preukázanie schopnosti splácať úver (napr. predložením potvrdenia o príjme)
- poskytnutie potrebných dokumentov
- poskytnutie vhodného zabezpečenia úveru
 - predovšetkým záložné právo k nehnuteľnosti
 - vinkulácia poisťnej sumy z poistenia nehnuteľnosti v prospech banky
 - **vinkulácia** poisťnej sumy z rizikového alebo kapitálového životného poistenia

- o ďalšieho spoludlžníka či ručiteľa pre prípad, že by klient nebol schopný úver splácať (v prípade nízkej bonity alebo vyššieho veku klienta)
- o zmenka dlžníka, či notárska zápisnica

Vinkulácia - je blokácia peňazí na účte klienta, v prospech banky alebo iného subjektu.

2/ Poist'ovňa - je právnická osoba, ktorá je akciovou spoločnosťou so sídlom na území Českej republiky, ktorá vykonáva poisťovaciu činnosť na základe povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti udeleného Národnou bankou Českej republiky.

Poisťovacia činnosť - je prijímanie poisťných rizík poisťovňou, poisťovňou z iného členského štátu, zahraničnou poisťovňou alebo ich pobočkami, ohodnocovanie rizík a ich riadenie.

Produkty, ktoré poskytuje každá poisťovňa a, ktoré taktiež poskytujú finanční poradcovia môžeme rozdeliť nasledovne: (Fininfo, 2013, online)

Investičné životné poistenie - je kombináciou klasického životného poistenia a investovania prostriedkov klienta prostredníctvom zvolenej investičnej stratégie. Toto poistenie prináša okrem ochrany pred rizikami aj zhodnotenie vložených prostriedkov, ktorých výnosnosť sa odvíja od vývoja aktív na finančnom trhu. Pri tomto type poistenia nie je garantovaný výnos a pri nepriaznivom vývoji na finančnom trhu môže byť vyplatený objem peňazí dokonca nižší než objem vložených peňazí.

Kapitálové životné poistenie - Kapitálové životné poistenie je poistenie pre prípad smrti alebo dožitia s možnosťou pripoistenia ďalších rizík.

Kapitálové životné poistenie predstavuje efektívny a bezpečný spôsob zhodnocovania peňazí. Navyiac poisťná ochrana zmierňuje finančný dopad na rodinu poisteného v prípade smrti. Prostriedky vložené do poistenia sa zhodnocujú minimálne technickou úrokovou mierou vo výške 2,5% p.a. a na konci roka sa poisťovňa môže rozhodnúť, či tieto prostriedky navýši o podiely na prebytku poistenia, alebo podiely na výnose v zmysle poisťných podmienok. Kapitálové životné poistenie je dlhodobý produkt, pri ktorom sa môže poistený rozhodnúť aj pre ochranu pred infláciou, kedy sa prostredníctvom dynamiky každoročne aktualizuje hodnota poistenia. (Fininfo, 2013, online)

Ako investičné životné poistenie tak aj kapitálové životné poistenie sa riadia **zákonom č. 277/2009 Sb. o poisťovníctve, v znení neskorších predpisov** a taktiež **zákonom č. 38/2004 Sb. o poisťovacích sprostredkovateľoch a samostatných likvidátoroch poistných udalostí**. Konkrétnym ustanoveniam zákona sa venujem v ďalšej kapitole, kde uskutočňujem analýzu legislatívy.

Poistenie nehnuteľnosti - Poistením nehnuteľnosti občanov sa myslí poistenie rodinného domu a vedľajších stavieb (napr. hospodárska budova – kôlna, stodola, chliev dielňa, záhradný prístrešok, altánok, vonkajšia pivnica, sauna, tenisový kurt – nie trávnatý, oplotenie, slnečné kolektory, samostatne stojaca garáž a pod.) nachádzajúcich sa na mieste poistenia domu, poistenie bytu používaného na vlastné účely a poistenie rekreačného domu (chaty).

Poistenie domácnosti - Predmetom poistenia domácnosti je súbor zariadenia domácnosti (bytu, domu, rekreačného domu) – hnuťel'ného majetku, ktorý sa používa v súvislosti s chodom domácnosti a slúži k osobnej spotrebe členov domácnosti.

Poistenie nehnuteľností a poistenie domácností podlieha **zákonu č. 277/2009 Sb. o poisťovníctve, v znení neskorších predpisov**.

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla - Povinné zmluvné poistenie (PZP) zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (MV) kryje škody, ktoré vodič, resp. prevádzkovateľ MV, spôsobí tretej osobe /poškodenému/ prevádzkou motorového vozidla. Povinné zmluvné poistenie má povinnosť uzavrieť každý držiteľ, vlastník, prípadne nájomca motorového vozidla evidovaného v ČR.

Havarijné poistenie - na rozdiel od povinného zmluvného poistenia chráni váš vlastný majetok - motorové vozidlo a jeho súčasti. Poistenie poskytuje poistnú ochranu vlastníčkovi, resp. držiteľovi motorového vozidla v prípade poistnej udalosti.

Havarijné poistenie a poistenie PZP sa riadi **zákonom č. 168/1999 Sb. o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovaním vozidla, v znení neskorších predpisov**. Ide o osobitné predpisy venované najmä zodpovednosti pri prevádzkovaní vozidla, ako je povinné zmluvné poistenie, ktorého uzatvorenie je povinné zo zákona a neuzatvorenie povinného poistenia sa klasifikuje ako trestný čin.

Cestovné poistenie - Cestovné poistenie je určené na zabezpečenie poistených pri ich cestách a pobyte mimo bydliska resp. územia Českej republiky, t.j. - v zahraničí. (Fininfo, 2013, online)

Cestovné poistenie taktiež podlieha **zákonu č. 277/2009 Sb. o poisťovníctve, v znení neskorších predpisov.**

3/ Stavebné sporiteľne – ich charakter je pomerne jasný už z názvu a pochopiteľne teda ide o: stavebné sporenie s možnosťou pridelenia štátnej prémie, stavebný medziúver a stavebný úver. Štátna prémie je udeľovaná najmä z dôvodu podpory rozvoja bývania mladým rodinám. (v ČR je to 5 subjektov, pre porovnanie v SR len 3 subjekty).

Stavebné sporenie - je určené na financovanie potrieb súvisiacich s bývaním. Zaujemca o stavebné sporenie si určuje cieľovú sumu, ktorú chce našetriť, po jej naštrení ma nárok na stavebný úver.

Stavebný úver je špecifický typ úveru, poskytovaný stavebnými sporiteľňami, určený najmä na účely zabezpečenia bývania. (Fininfo, 2013, online)

Stavebné sporiteľne sa riadia **zákonom č. 96/1993 Sb., o stavebnom sporení, v znení neskorších predpisov.** Ide o špecifický zákon, ktorý upravuje oblasť bankovníctva, do ktorej sa priamo angažuje štát prostredníctvom štátnych príspevkom a to najmä z dôvodu podpory bývania pre mladé rodiny, avšak v súčasnosti sa táto podpora už míňa účelu, vzhľadom na fakt, že len minimálne percento spotrebiteľov využíva stavebné sporenie, alebo stavebné úvery na nadobudnutie nehnuteľnosti pre bývanie. Za tento fakt môžu najmä lepšie podmienky pri klasických úveroch na bývanie, kde existuje za určitých podmienok taktiež štátna podpora a taktiež mantinely stanovené štátom, ako dokladovanie účelovosti peňažných prostriedkov.

4/ Dôchodkové správcovské spoločnosti

Správu dôchodkových aktív sporiteľov zabezpečujú od 1.1.2013 dôchodkové správcovské spoločnosti založené špeciálne na tento účel. Každá dôchodková správcovská spoločnosť povinne vytvára a spravuje 4 dôchodkové fondy - dlhopisový dôchodkový fond, zmiešaný dôchodkový fond, akciový dôchodkový fond a indexový dôchodkový fond. V zmluve o

starobnom dôchodkovom sporení si sporiteľ môže určiť, že chce mať dva osobné dôchodkové účty a teda odvádzať príspevky do dvoch dôchodkových fondoch.

Pravidlá starobného dôchodkového sporenia, jeho rozsah, organizáciu, financovanie a dohľad nad vykonávaním starobného dôchodkového sporenia upravuje **zákon č. 426/2011 Sb., o starobnom dôchodkovom sporení** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. (Fininfo, 2013, online)

5/ Doplnkové dôchodkové spoločnosti

Účelom doplnkového dôchodkového sporenia je umožniť účastníkovi získať doplnkový príjem v starobe. Platenie príspevkov je v tomto systéme pre väčšinu účastníkov dobrovoľné, príspevky platí tak účastník ako aj zamestnávateľ, a to na základe podmienok dohodnutých v zamestnávateľskej zmluve. Okruh účastníkov, za ktorých do tohto systému prispieva zamestnávateľ povinne, je vymedzený zákonom.

Doplnkové dôchodkové sporenie, jeho organizáciu, financovanie a dohľad nad vykonávaním doplnkového dôchodkového sporenia upravuje **zákon č. 427/2011 Sb. o doplnkovom dôchodkovom sporení, v znení neskorších predpisov.**

Účelom doplnkového dôchodkového sporenia je umožniť účastníkovi získať doplnkový príjem v starobe. Platenie príspevkov je v tomto systéme pre väčšinu účastníkov dobrovoľné, príspevky platí tak účastník ako aj zamestnávateľ, a to na základe podmienok dohodnutých v zamestnávateľskej zmluve. Okruh účastníkov, za ktorých do tohto systému prispieva zamestnávateľ povinne, je vymedzený zákonom. (Fininfo, 2013, online)

6/ Investičné správcovské spoločnosti – poskytujú možnosť prostredníctvom kolektívneho investovania investovať do fondov – peňažných, dlhopisových, zmiešaných, akciových, zaistených, realitných.... Tieto spoločnosti podliehajú dvojitej ochrane, a to zo strany bánk, v ktorých majú povinnosť uzatvárať majetkové účty a zo strany ČNB.

Poskytujú možnosť prostredníctvom kolektívneho investovania investovať do fondov – peňažných, dlhopisových, zmiešaných, akciových, zaistených, realitných.... Tieto spoločnosti podliehajú dvojitej ochrane, a to zo strany bánk, v ktorých majú povinnosť uzatvárať majetkové účty a zo strany ČNB. (Fininfo, 2013, online)

Každá investičná správcovská spoločnosť na českom trhu sa riadia zákonom **256/2004 Sb., o podnikaní na kapitálovom trhu**. Súčasťou legislatívy sú aj prijaté svetovo uznávané princípy, ktoré som zmieňovala už vyššie.

7/ Spoločnosti obchodujúce s cennými papiermi.

8/ Centrálny depozitár cenných papierov v ČR, a. s. – vedie zoznam majiteľov cenných papierov, poskytuje služby spojené s vedením účtov a evidenciou cenných papierov.

9/ Česká národná banka – centrálna banka v ČR. Spolupracuje s Európskou centrálnou bankou a inými centrálnymi bankami eurozóny. Pomáha udržiavať finančnú stabilitu v eurozóne a má výkon dohľadu nad finančným trhom v ČR. Dohliada aj na finančné poradenstvo. (Rejnuš, 2010, s. 50-58)

Finančný trh má vo svojej ponuke vyše 5000 rôznych produktov. Pri efektívnom využívaní a rozumnom nastavení môžu ušetriť, prípadne aj zarobiť klientovi pomerne slušnú sumu peňazí.

1.3 Kvalita a profesionalita finančného poradenstva

Na prvý pohľad nie je jednoduché rozoznať nekvalitného alebo neprofesionálneho finančného poradcu od profesionála. Pri kontakte je veľmi dôležitý prvý dojem. Keďže obchody sa robia aj na základe pocitov, niekedy je dobré dať aj na vlastnú intuíciu – skúsiť si položiť otázku „je mi ten človek sympatický, alebo nie?“

Každý profesionál pracujúci vo svojom odbore už má nejaký systém práce, ktorý mu vyhovuje. Jednotlivé systémy sa môžu od seba v maličkostiach odlišovať, ale v celkovom pohľade sú v základných princípoch rovnaké. (Pavlík, 2012, s. 140)

Rada by som uviedla jeden všeobecný model, na ktorom sa zakladá práca finančného poradcu:

1. **Kontakt** – telefonický, osobné stretnutie; potencionálny klient je pozvaný na nezáväznú osobnú stretnutie (cca 30 minút), na ktorom sú rozoberané možnosti a podmienky spolupráce. Je to vlastne základ práce, kedy poradca získava klienta a práve od techniky kontaktovania záleží, či klient príde na prvé stretnutie, alebo ho služba neoslovila.
2. **Prvé stretnutie** – osobné stretnutie s potenciálnym klientom. Trvá približne pol hodinu až hodinu, kde sa preberajú možnosti a podmienky spolupráce,

system práce, očakávania a podmienky klienta apod. Každý poradca považuje za cieľ prvého stretnutia dohodnutie si termín na druhé stretnutie respektive zložku klienta.

3. **Zložka klienta** – alebo druhé stretnutie. Na tomto stretnutí sa už konkrétne preberajú s klientom jeho ciele, želania, potreby a taktiež už jeho uskutočnené ekonomické rozhodnutia, teda už uzavreté zmluvy finančného charakteru. Rieši sa jeho cash-flow, zisťuje sa jeho aktuálna finančná situácia. Toto stretnutie s klientom zvyčajne trvá cca 2 hodiny.
4. **Optimalizácia** – v tomto kroku sa necháva čas (podľa potreby 3 – 5 dní), počas ktorých si poradca prejde celkovú finančnú situáciu klienta, stav jeho zmlúv. Preverujú sa aj súčasné možnosti klienta na finančnom trhu, teda ako a kde sú možnosti realizovať klientove ciele, plány a predstavy.
5. **Predstavenie finančného plánu** - Na tomto stretnutí sa klientovi predstaví návrh na riešenie jeho finančnej situácie – zmeny alebo úpravy v starých zmluvách, návrhy nových zmlúv v záujme naplnenia klientových cieľov a potrieb. Klient na tomto stretnutí môže vyjadriť súhlas s navrhovaným riešením, prípadne sa riešenie dá ešte upraviť.
6. **Realizácia finančného plánu** – dochádza k podpisu nových zmlúv a prípadným úpravám starých zmlúv. A začína sa spolupráca. (Pavlík, 2012, s. 140)

Samozrejme, podpisom nových zmlúv a ich zaplatením a úpravou starých zmlúv to nekončí, práve naopak. Ako som už vyššie uviedla dobrého poradcu rozpoznáme aj podľa toho ako sa o svojho klienta stará. O každú zmluvu sa treba starať, aktualizovať ju v čase, a to najmä pri zmenách v životných a ekonomických podmienkach klienta. Nakoľko väčšina zmlúv sa uzatvára na dlhšie ako jeden rok, je potrebné zmluvy servisovať.

Servisné stretnutia tvoria samostatnú kapitolu spolupráce. Podľa odporúčaní poradcov je dobré stretávať sa s klientom dvakrát ročne a prejsť si celé jeho finančné portfólio, a najmä jeho aktuálnu finančnú situáciu. Práve táto starostlivosť o klienta je znakom kvalitného finančného sprostredkovania. V prípade potreby sa servisné stretnutia môžu konať aj častejšie, najmä ak je to v záujme a potrebách klienta. (Pavlík, 2012, s. 141)

System akým pracuje finančný poradca by sa teoreticky dal prirovnať k systému akým pracujú praktický lekári. Nasledujúca tabuľka nám ukáže práve porovnanie oboch systémov práce.

Tabuľka č. 1: Porovnanie služieb – systém práce

Finančný poradca	Praktický lekár
Analýza finančných potrieb, cieľov, prání klienta (zložka klienta – druhé stretnutie)	Vyšetrenie, diagnostika
Optimalizácia (3 – 5 dní)	Určenie liečby
Poradenstvo, predstavenie finančného plánu (tretie stretnutie)	Predpis receptu (Všetky tieto kroky prebiehajú u lekára počas jedného stretnutia)
Realizácia finančného plánu (čtvrté stretnutie)	Terapia
Servisné stretnutia	Kontrolné, preventívne prehliadky

Zdroj: PAVLÍK, M.: Základy finančného zdravia

1.4 Odmena za finančné poradenstvo

Odmena finančného poradcu má dve podoby. Prvá je finančná: od finančnej inštitúcie, v ktorej klient uzatvorí zmluvu, a druhá odmena je od klienta: a to je dobrá reklama vo forme odporúčaní. Klient poradcovi za prácu neplatí, odporúčania sú prejavom jeho dôvery voči poradcovi, berie ho ako človeka, ktorého sa nebojí odporučiť svojim priateľom. Pre poradcu majú cenu len naozaj kvalitné odporúčania a takých sa dočká len v tom prípade ak svoju prácu bude vykonávať kvalitne, ak klientovi naozaj zabezpečí tie najvýhodnejšie podmienky a pomôže mu aj pri riešení problémov.

Dalo by sa to prirovnať napríklad k dobrému automechanikovi, ktorý nielen že sa svojej práci rozumie, ale taktiež ponúka svoje služby za rozumné ceny. Ak sekto z našich známych bude potrebovať opraviť auto je tu veľká pravdepodobnosť, že by sme ho poslali práve za svojim automechanikom. (Pavlík, 2012, s. 142)

1.5 Výhody spolupráce s finančným poradcom

- Komplexné finančné služby pod jednou strechou
- Profesionálny prístup – osobné stretnutia s klientom v kancelárií

- Dlhodobá starostlivosť o klienta – pravidelný servis, aktualizovanie finančných produktov
- Viac voľného času a menej starostí o financie
- Možnosť lepších podmienok pre klienta formou zliav, bonusov (Pavlík, 2012, s. 145)

Podľa samotného opisu finančného poradenstva vyzerá byť táto služba bezchybná a veľmi osožná. Všetko však záleží na vykonávanej práci jednotlivých finančných poradcov, avšak každá práca sa musí riadiť určitými zásadami a pravidlami.

V nasledujúcej kapitole sa práve preto venujem účelu tejto regulácie ako aj orgánom, ktorú túto reguláciu a kontrolu vykonávajú.

2 PODSTATA A ÚČEL REGULÁCIE A DOHLĀDU ZO STRANY ŠTĀTU

Reguláciou chápeme určité stanovenie podmienok a pravidiel podnikania v určitej oblasti, a to v podobe zákonov, vyhlášok. Tieto normy sú vydávané zákonodárnymi inštitúciami, vládou, centrálnou bankou alebo prípadne inými inštitúciami.

Dohľadom sa rozumie práve dodržiavanie daných pravidiel a zákonov. Je veľmi dôležité a taktiež nevyhnutné, aby orgány, ktoré vykonávajú dohľad nad dodržiavaním daných pravidiel mali dostatočnú pravomoc na ovplyvnenie a postihnutie inštitúcií nad ktorými sa vykonáva dohľad. V prípade zistenia nedostatkov v dodržiavaní pravidiel má orgán, ktorý vykonáva dohľad zvyčajne právo rozhodnúť o spôsobe nápravy prípadne o uložení sankcie. (Polouček, 2006, s. 448)

Cieľ regulácie a dohľadu nad finančným trhom a finančným poradenstvom ako takým je udržanie celkovej stability a transparentnosti finančného systému a taktiež zaistenie bezpečného rozvoja finančného trhu a jeho hladkého fungovania, k čomu je samozrejme potrebná dôvera širšej verejnosti. (ČNB, 2007, s. 1-5)

2.1 Dôvody existencie regulácie a dohľadu

Za hlavný dôvod regulácie a dohľadu možno považovať najmä tržné zlyhanie. V súvislosti s finančným trhom sú rozlišované štyri základné typy tržného zlyhania a to:

- Asymetria informácií
- Systémové riziko
- Zneužitie trhu
- A zneužitie dominantného postavenia na trhu

2.1.1 Asymetria informácií

Jednotliví účastníci trhu nemajú rovnaký prístup k informáciám o momentálnych podmienkach na trhu. Podstata asymetrie informácií spočíva v tom, že určití jednotlivci na trhu majú informácie skôr než ostatní. To znamená, že majú určitú informačnú výhodu. (Kašparovská, 2006, s. 36-37)

Tá je umožnená existenciou skromných informácií (hidden knowledge, private information), čo teda vlastne sú informácie známe len tým osobám, ktoré k nim majú

prístup. Asymetriu informácií okrem iného posiluje aj skutočnosť, že existujú situácie, kedy nemôžeme pozorovať chovanie určitých ľudí (hidden action). V prípade, že sa takto zvýhodnené subjekty odhodlajú využiť svoju informačnú výhodu vo svoj prospech na úkor ostatných účastníkov finančného trhu, dochádza k narušeniu konkurenčného prostredia a to vedie k celkovej neefektivite. (ČNB, 2007, s. 1-5)

Informačná asymetria môže byť výrazným spôsobom obmedzená práve prostredníctvom finančných poradcov a sprostredkovateľov. Taktiež prax dokazuje, že čím väčšia asymetria informácií na trhu, tým viac sprostredkovateľov na trhu pôsobí. (Polouček, 2009, s. 220)

Z ekonomickej teórie poznáme dva typy asymetrických informácií, a to:

- **Nepriaznivý výber** – vzniká ešte pred uzatvorením zmluvy. Kupujúci nie sú schopní zo širokého okruhu produktov rôznych spoločností rozoznať kvalitu, práve preto sa produkty lepšej ale i horšej kvality predávajú v podstate za rovnakú cenu. Napríklad na trhu úverov by sa nedostatočné informácie mohli prejaviť v tom, že by banky začali poskytovať úvery aj klientom, ktorí by na splácanie nemali, teda klientom s nedostatočnou bonitou.
- **Morálny hazard** – dal by sa charakterizovať ako situácia kedy sa subjekt rozhoduje s vedomím, že prípadné negatívne následky nebude niesť on, alebo niekto iný. (Llewellyn, 1999, s. 29) Z ekonomickej teórie je známy prípad zastupovania (principal-agent problem), kde je výrazná asymetria informácií medzi zástupcom a zastupovaným. (Polouček, 2006, s. 20)

2.1.2 Systémové riziko

Systémové riziko súvisí s narušením stability finančného systému ako celku. Stabilita finančného systému sa rozumie stav, kedy finančný systém funguje plynule, bez vážnejších porúch a negatívnych dôsledkov pre súčasný aj budúci vývoj ekonomiky ako celku. Stabilitu však môžu narušiť vnútorné, tak aj vonkajšie vplyvy, tzv. šoky. Pôsobenie takýchto vplyvov môže dostať do vážnych problémov systémovo významné finančné inštitúcie, čo by v konečnom dôsledku významným spôsobom narušilo celý chod finančného systému. V krajnom prípade by mohlo dôjsť až k úplnému zlyhaniu, teda k finančnej kríze, čo by nepriaznivo postihlo celú ekonomiku. (Kašparovská, 2006, s. 37-38)

Práve pre toto existujú regulácie, ktoré slúžia k vytváraníu odolnosti systému čo významne znižuje riziko vzniku finančnej nestability. Kľúčovými faktormi preto je cenová stabilita a zdravý vývoj finančných inštitúcií. K dosiahnutiu tohoto cieľa napomáha menová politika a taktiež dohľad nad finančným sektorom. (ČNB, 2013)

2.1.3 Zneužitie trhu

Zneužitie trhu spočíva vo využití súkromných informácií pre obchodovanie (insider dealing). Investori využívajú tieto informácie na obchodovania s cennými papiermi z ktorých získavajú výnosy na úkor ostatných účastníkov trhu. Ako ďalší proklad zneužitia trhu by sa dalo považovať klamanie investora, alebo podávanie mu len neúplné informácie. Za zneužitie trhu sa dá taktiež považovať klamanie klienta za účelom maximalizácie zisku obchodníka. (Kašparovská, 2006, s. 37-38)

2.1.4 Zneužitie dominantného postavenia

Ak sa určitý subjekt na trhu nachádza v pozícií, či už na strane ponuky alebo dopytu, kedy je schopný obmädzit' hospodársku súťaž, označuje sa jeho postavenie ako dominantné. Tento subjekt sa môže správať nezávisle voči svojej konkurencií a taktiež klientom. Toto samotné by sa nedalo považovať za zneužitie svojho postavenia, avšak existuje tu možnosť využitia na úkor ostatných účastníkov trhu. Ak existuje na trhu subjekt s dominantným postavením, môže to mať negatívny dopad na kvalitu ponúkaných služieb, alebo produktov. (Kašparovská, 2006, s. 37-38)

2.2 Prijaté princípy efektívneho dohľadu

Pre jednotlivé oblasti finančného trhu boli medzinárodnými organizáciami vytvorené základné princípy a štandardy, ktoré v súčasnosti sú celostovo uznávané a tým vytvárajú jednotný systém a rovné podmienky pre každého investora a konečného spotrebiteľa na zemi. Tieto princípy prispievajú k globálnej stabilite finančného trhu na svete. Tieto princípy by mali byť každým vyspelým štátom, ktoré tieto princípy prijal, rešpektované a taktiež orgánmi, ktoré tento dohľad reálne vykonávajú. (Pánek, Valová, 2008, s. 42)

2.2.1 Regulácia trhu s cennými papiermi

Reguláciu trhu s cennými papiermi jej ciele a princípi (Objectives and Principles of Securities Regulation) prijala v roku 1998 Medzinárodná organizácia komisií pre cenné papiere (IOSCO).

Organizácia IOSCO bola založená v roku 1983, je medzinárodne uznávaná a združuje svetové trhy s cennými papiermi. Sadzby, ktoré určujú sa stali svetovým štandardom pre sektor cenných papierov. IOSCO vyvíja, implementuje a taktiež podporuje dodržiavanie medzinárodne uznávaných noriem pre reguláciu cenných papierov. Spolupracuje s Radou pre finančnú stabilitu (FSB). Spravuje členstvo viac než 95% svetových trhov s cennými papiermi.

Česká republika prijala dokument, ktorý obsahuje 30 princípov regulácie, ktorých praktická implementácia do právneho rámca by mala zabezpečiť dosiahnutie základných cieľov regulácie. Tímito cieľmi sú ochrana investorov, zaistenie efektívnych a transparentných trhov a taktiež pre každého účastníka férové podmienky, obmedzenie rizika.

Princípy sú rozdelené do ôsmich skupín: (IOSCO, 2003, s. 47)

- regulátori
- sebaregulácia
- vynucovanie pravidiel regulácie
- spolupráca v oblasti regulácie
- emitenti
- systém kolektívneho investovania
- sprostredkovatelia na trhu s cennými papiermi
- sekundárny trh

K aktualizácií pôvodnej verzie došlo naposledy v roku 2003.

2.2.2 Poistovníctvo

V roku 2000 prijala Medzinárodná asociácia orgánov dohľadu v poistovníctve (IAIS) základné princípy pre poistovníctvo.

IAIS je dobrovoľná organizácia členov orgánov dohľadu v poistovníctve a regulačných orgánov z viac než 140 krajín sveta. Bola založená v roku 1994. Okrem vlastných členov vystupujú v organizácii aj via ako 130 pozorovateľov zastupujúcich medzinárodné inštitúcie, profesijné združenia, poisťovne a zaist'ovne.

Poslaním IAIS je podporovať efektívny a globálny dohľad v poisťovníctve s cieľom udržiavať spravедlivé, bezpečné a stabilné poisťovacie trhy v prospech a ochranu poistencov a prispieť tak ku globálnej finančnej stabilite.

Princípy, ktoré Česká republika prijala sú rozdelené do siedmych okruhov: (IAIS, 2013, online)

- Podmienky pre efektívny dohľad
- Systém dohľadu
- Dohliadané subjekty
- Trvalý dohľad
- Trhy a spotrebitelia
- Požiadavky pre všestranný dohľad
- Pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu

Uvedené štandardy sú dôležité pre tvorbu personálnych, legislatívnych a ďalších predpokladov pre efektívny dohľad v jednotlivých krajinách a taktiež pre rozvoj medzinárodnej spolupráce regulátorov. (Babouček, 2005, s. 111)

2.2.3 Bankovníctvo

V roku 1997 bolo Basilejským výborom pre bankový dohľad (BCBS) vydané základné princípy efektívneho bankového dohľadu (Core Principles for Effective Banking Supervision).

Bazilejský výbor spadá pod Banku pre medzinárodné zúčtovania (BIS). Je to výbor, ktorý podporuje menovú a finančnú stabilitu, čo je mimochodom hlavným cieľom BIS. Spolupracuje taktiež s organizáciami IOSCO a IAIS. (BCBS, 2013, online)

Jadro dokumentum tvorí 25 princíпов, ktoré sú medzinárodne uznávané a zároveň spĺňajú minimálne požiadavky pre efektívny dohľad. Týkajú sa oblastí: (BCBS, 2006, s. 2-6)

- podmienky efektívneho dohľadu
- pravidlá podnikania
- udeľovanie licencií
- metódy výkonu dohľadu
- informačné požiadavky

- právomoc orgánu dohľadu
- cezhraničné bankovníctvo

V roku 2006 bola predložená aktualizácia dokumentu a to v závislosti od vývoja bankovej regulácie.

Prijaté princípy vytvorili pravidlá a taktiež bezpečnejšie podmienky na finančnom trhu, avšak čo je veľmi dôležité je aj dodržiavanie týchto princíпов, preto sú poverené organizácie dohľadom nad finančným trhom jako takým.

Pri vstupe do Európskej únie (EU) sa Česká republika zaviazala dodržiavať nariadenia a taktiež princípy z EU. Čo sa týka našej problematiky existuje Európsky systém finančného dohľadu (ESFS).

2.3 Európsky systém finančného dohľadu (ESFS)

Európsky systém zriadený pre dohľad nad finančným sektorom sa skladá z troch orgánov dohľadu: Európska cenné papiere a trhy (ESMA úrady), Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA) a Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA). Systém zahŕňa aj Európsku radu pre systémové riziká (ESRB), rovnako ako Spoločný výbor európskych orgánov dohľadu a národných orgánov dohľadu. (ČNB, 2013, online)

Zatiaľ čo vnútroštátne orgány dohľadu majú na starosti dohľad nad jednotlivými finančnými inštitúciami, cieľom európskych orgánov dohľadu je zlepšiť fungovanie vnútorného trhu tým, že sa umožní primerané, účinné a harmonizované európske regulácie a dohľad.

2.4 Nezávislosť orgánov regulácie a dohľadu

Ak má byť dohľad vykonaný kvalitne a úspešne jednou z najdôležitejších podmienok je nezávislosť orgánov dohľadu a regulácie. Súvisí to predovšetkým so stanovením cieľov, určením vzťahov k ostatným štátnym orgánom a s vymedzením kompetencií a odpovednosti. Úrad pre reguláciu a dohľad bude vždy v nejakom vzťahu k iným štátnym

institúciám, jedná sa teda o relatívnu nezávislosť, ktorá je obmedzená a platí len do určitej miery. Práve preto nemožno nezávislosť chápať absolútne. (Pavlát, Kubíček, 2010, s. 26)

Môže mať rôzne formy: (Pavlát, Kubíček, 2010, s. 27-28)

- samostatný orgán, ktorý nie je organizačnou zložkou iného orgánu
- finančná nezávislosť, kedy orgán regulácie a dohľadu nie je závislý na štátnom rozpočte
- politická nezávislosť, kedy orgán regulácie a dohľadu nemôže byť ovplyvnený politickými stranami
- nezávislosť pri výbere spôsobu výkonu dohľadu
- nezávislosť orgánu regulácie a dohľadu na vonkajších vplyvoch

S vyššie uvedenými pojmami nezávislosti môžeme len súhlasiť. Za najdôležitejší z nich považujem práve nezávislosť orgánu regulácie a dohľadu na vonkajších vplyvoch, a to či už zo strany vládnych predstaviteľov, štátnych úradov, alebo zástupcami regulovaných inštitúcií. Veľký význam má taktiež úplná alebo aspoň čiastočná finančná nezávislosť inštitúcie na štátnom rozpočte, aj keď na druhej strane nie je žiadúce aby orgán regulácie a dohľadu nebol nikomu zodpovedný za svoje aktivity.

2.5 Orgány vykonávajúce reguláciu a dohľad v Českej republike

V Českej republike oficiálne vykonáva dohľad nad finančným poradenstvom len Česká národná banka, ktorá je zodpovedná za registráciu každého finančného poradcu a taktiež im ukladá určitú mieru povinností. Medzi organizácie, ktoré vykonávajú dohľad som sa rozhodla zaradiť taktiež Úniu spoločnosti finančného sprostredkovania a poradenstva (USF) a Asociáciu finančných sprostredkovateľov a finančných poradcov Českej republiky (AFIZ). Nejde o štátom zriadené organizácie no v úlohe regulácie a kontroly zohrávajú a do budúcnosti budú vykonávať dôležitú úlohu. Každé z spomenutých organizácií sa budem v kapitole podrobne venovať.

2.5.1 Česká národná banka

Česká národná banka je zo zákona č. 6/1993 Sb., o Českej národnej banke orgánom vykonávajúcim dohľad nad finančným trhom Českej republiky. Stanovuje pravidlá, ktoré chránia stabilitu na trhu. Systematicky reguluje, dohliada a poprípade postihuje

nedodržiavanie stanovených pravidiel. Čo sa týka konkrétne finančného poradenstva je centrálna banka jedinou oficiálnou organizáciou, ktorá vykonáva ako taký dohľad. ČNB je povinná každého finančného poradcu registrovať a následne aj vykonávať dohľad do akej miery je ten efektívny je diskutabilné. Rada by som však priblížila stávajúce podmienky a povinnosti finančných poradcov voči ČNB.

Ak chce finančný poradca vykonávať prácu musí sa registrovať. Pri zápise do registra je potrebná písomná žiadosť, do ktorej je povinné uviesť dôležité údaje, bez ktorých by žiadosť nebola platná. Uvedené musí byť meno, bydlisko, dátum narodenia a číslo identifikácie, ďalej rozsah činnosti a taktiež deň zahájenia tejto činnosti. Spolu so žiadosťou zápisu do registra je potrebné zaplatiť správny poplatok. Po splnení týchto povinností nastáva samotný zápis do registra. Samozrejme ČNB najskôr kontroluje či boli splnené naozaj všetky povinnosti. Pokiaľ príde na to, že nejaká z podmienok nebola splnená určí ČNB lehotu na to, aby subjekt zjednal nápravu. Zákomom daná minimálna lehota je 15 dní. Po zjednaní nápravy má ČNB 60 dní, aby vyhovelá žiadosti a vydala tak osvedčenie, ktoré bude spĺňať zákonom stanovené údaje, ktoré sú stanovené vyhláškou ČNB. (ČNB, 2013, online)

Takýto zápis samozrejme môže byť aj zrušený, a to z viacerých dôvodov, pre zaujímavosť môžeme uviesť napríklad: - požiadanie registrovanou osobou

- osoba už viac nie je dôveryhodná
- smrť registrovanej osoby
- registrovaná osoba už viac ako 24 mesiacov neuskutočňovala poradenskú činnosť

Osoba, ktorá zápis do registra zruší je povinná osvedčenie vrátiť, pričom ČNB informuje verejnosť o tomto zrušení. (ČNB, 2013, online)

2.5.1.1 Odborná spôsobilosť

Každý finančný sprostredkovateľ musí mať určitú znalosť vo svojom obore. Musí byť schopný doložiť fakt, že je všeobecne odborne spôsobilý. Túto skutočnosť preukáže, pokiaľ má za sebou úspešne ukončené minimálne stredoškolské vzdelanie. Ďalej je však povinný disponovať odbornými znalosťami, ktoré môže získať na vysokej škole, alebo na špeciálnych kurzoch o finančných službách. Sprostredkovatelia sa však môžu preukázať odbornou skúškou, ktorú absolvovali v špecializovanej inštitúcii na danú problematiku.

Tieto inštitúcie musia byť v zozname ČNB. Na trhu sú poradenské spoločnosti, ktoré majú vlastné školenia, ktoré akceptuje aj ČNB. Osoby s odbornou spôsobilosťou, ktoré chcú prevádzkovať sprostredkovateľskú činnosť môžu byť rozdelené do troch kategórií a to na úroveň základného, stredného a vyššieho kvalifikačného stupňa. (ČNB, 2013, online)

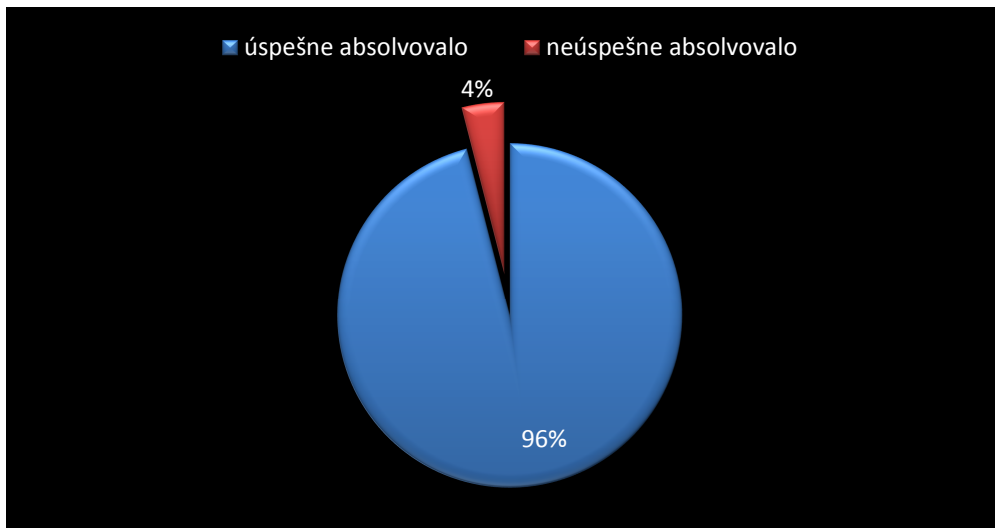
U základného stupňa musí osoba disponovať všeobecnými vedomosťami, vedomosťami odborného minima a taktiež znalosťou produktu, ktoré sprostredkováva. Osoby stredného stupňa musia okrem už uvedených znalostí disponovať aj dvojročnou praxou v obore a taktiež znalosťami na úrovni odborného minima pre stredný stupeň. Čo sa týka osôb patriacich do vyššieho stupňa, tie sa preukazujú štvor ročnou praxou a samozrejme znalosťami vyššieho stupňa problematiky. K tomu musí byť schopný analyzovať všetky konkurenčné produkty.

Každý subjekt, ktorý chce vystupovať ako osoba registrovaná v ČNB musí absolvovať skúšky, ktoré vykonáva práve ČNB. Každý subjekt si môže vybrať z piatich sektorov, a to: sektor poistenia alebo zaistenia, kapitálový trh, poskytovanie úverov, prijímanie vkladov a II. dôchodkový piliér. Pričom si každý môže vybrať z ktorých a koľkých chce mať osvedčenie a teda možnosť sprostredkovania obchodu. Znalosti a samotná výuka však ukončením skúšok nekončí. Všetky tieto osoby si musia svoje vedomosti a znalosti priebežne dopĺňať. Po každých piatich rokoch sa tieto skúšky absolvujú znova, to by malo zaručiť aktuálnosť vedomostí sprostredkovateľov.

Problémom týchto typov skúšok by mohol byť možno až príliš teoretický a všeobecný typ otázok, ktoré väčšinou budúci sprostredkovatelia aj pri menšej snahe zvládnu. Práve preto týmito skúškami nie je zaručená kvalita sprostredkovateľa a taktiež ani schopnosť byť dobrým poradcom a expertom v danom obore.

Z verejne dostupných informácií Českej národnej banky o absolvovaní odborných skúšok grafu možno vidieť nenáročnosť zvládnutia testu. Z 20-tich prihlásených na stredný stupeň zvládlo skúšku všetkých 20 prihlásených a to s priemerom 94%. Z toho vyplýva, že sprostredkovateľskú činnosť na úrovni stredného stupňa môže robiť naozaj každý s ukončeným stredkoškolským vzdelaním.

Graf č. 1: Úspěšnost skúšok vyššieho kvalifikačného stupňa

Zdroj: www.cnb.cz

Pri skúmaní vyššieho stupňa sa ukázalo, že z 95-tich prihlásených uchádzačov úspešne ukončilo skúšku 91 uchádzačov s priemerom 93%. Aj z tohoto je možné vidieť, že sa nejednalo o zložitý a ťažký test. Preto podľa môjho názoru by testy mali obsahovať taktiež praktickú časť, ktorá by bola zohľadňovaná pri vyhodnocovaní.

Česká národná banka nie len, že registruje uchádzačov a vyradzuje z evidencie, ale taktiež v priebehu celého ich pôsobenia na trhu vykonáva nad ich činnosťou dozor. Teda má aj právomoc udeľovať sankcie a pokuty za nedodržanie zákonných náležitostí a postupov. Tieto pokuty môže udeľovať opakovane no nemôžu presiahnuť sumu 20 mil. Kč. Okrem udeľovania pokút má právomoc vyzvať subjekt k náprave. Po neúposlúchnutí a nezjednaní nápravy zo strany subjektu môže ČNB pozastaviť činnosť. (ČNB, 2013, online)

2.5.2 Únia spoločnosti finančného sprostredkovania a poradenstva

Únia spoločnosti finančného sprostredkovania a poradenstva – USF vznikla v júni 2006. Ide o neziskové profesijné združenie právnických a fyzických osôb, ktoré podnikajú na území Českej republiky v oblasti finančného poradenstva a sprostredkovania. Poslaním tohoto združenia je zlepšiť kvalitu služieb v oblasti finančného poradenstva a sprostredkovania na českom trhu. Ich cieľom je deklarovať štandardy finančného poradenstva a sprostredkovania a taktiež dôsledne dohliadať na ich dodržiavanie zo strany členov USF a to prostredníctvom etickej komisie, čo predstavuje miesto, kde môžu klienti

zasíelať svoje sťažnosti pri podozrení na neetické praktiky členov unie. Sama taktiež vyvíja aktívne ochrannú činnosť a to vo forme monitoringov jednotlivých firiem.

Toto združenie sa taktiež zameriava na zlepšovanie podmienok pre možnosti podnikania v tomto obore, a to v oblasti legaslatívy, ale taktiež v ekonomickej oblasti. Zastupujú subjekty, ktoré sú združené v únií pri jednaní so štátnymi a verejnoprávnymi inštitúciami, ostatnými profesnými združeniami na trhu a finančnými inštitúciami teda producentami finančných produktov (banky, stavebné sporiteľne..). (USF, 2013, online)

Únia spoločnosti finančného sprostredkovania a poradenstva (USF) sa 5. Marca tohto roka stala členom **European Federation of Financial Advisers and Financial Intermediaries (FECIF)**, najvýznamnejšieho profesijného združenia, ktoré zastupuje na celoeurópskej úrovni asociácie finančných sprostredkovateľov a poradcov. Vďaka tomu dochádza k zásadnému posilneniu medzinárodných aktivít Únie a taktiež k výraznému posilneniu vplyvu ich členov na tvorbu legislatívy na úrovni EU.

Európska federácia finančných poradcov a finančných sprostredkovateľov (FECIF) bola založená v roku 1999 na obranu a podporu finančných poradcov a sprostredkovateľov v Európe. FECIF je nezávislá a nezisková organizácia, ktorá poskytuje exkluzívne služby pre svojich členov. V súčasnosti sú členmi 28 členských štátov EU, plus Švajčiarsko a Nórsko. Je jediným európskym orgánom, ktorý zastupuje európskych finančných poradcov a sprostredkovateľov. Sídlo FECIF je v Bruseli. (Fecif, 2013, online)

FECIF reaguje na súčasnú situáciu a to konkrétne na nedostatečné vzdelávanie, čo môže poradcov a samotnej sprostredkovateľskej firme uškodiť, preto FECIF chce riešiť situáciu poskytovaním kvalitných vzdelávacích kurzov a zabezpečiť riadnu pomoc pre poradcov a sprostredkovateľov a byť v úzkej spolupráci s národnými členskými asociáciami. (Fecif, 2013, online)

Vstup USF do združenia FECIF je výsledkom dlhodobej spolupráce oboch subjektov, ktorých povýšenie na členstvo získalo obojstranne silnú podporu. V súčasnej dobe prebieha komunikácia ohľadom zapojenia USF do rozhodovacích mechanizmov FECIF a taktiež do ich exekutívnych orgánov. (Investujeme, 2013, online)

2.5.3 Asociácia finančných sprostredkovateľov a finančných poradcov Českej republiky

Asociácia finančných sprostredkovateľov a finančných poradcov Českej republiky (AFIZ) bola založená v decembri 2002 (v tom čase pod názvom Asociace registrovaných investičných sprostredkovateľov – ARIZ ČR) ako občianske združenie, ide o združenie fyzických a právnických osôb, poskytujúce služby investičného sprostredkovateľa. Asociácia bola založená ako reakcia na novú právnu úpravu, ktorou bol vymedzený nový predmet podnikania mimo režim živnostenského zákona – investičný sprostredkovateľ, vtedy registrovaný Komisiou pre cenné papiery. (Afiz, 2013, online)

Asociácia má vlastné odborné zázemie, vďaka ktorému je schopná poskytnúť svojim členom odborné služby a súčasne majú možnosť obhajovať záujmy členov pri príprave novej legislatívy na finančnom trhu.

Už v roku 2004 došlo k rozšíreniu pôsobnosti asociácie na všetky sprostredkovateľské a poradenské činnosti na finančnom trhu. Od tejto doby majú možnosť byť členmi asociácie všetky právnické a fyzické osoby, ktoré podnikajú a pôsobia na finančnom trhu ako sprostredkovatelia alebo poradcovia.

Momentálne AFIZ pôsobí na Českom ale aj Slovenskom trhu, kde napomáha finančným sprostredkovateľom, vykonáva dohľad a reaguje na podnety či neboli porušené etické kódexy. V nedávnej dobe sme mohli zaregistrovať, že organizácia AFIZ vylúčila jedného svojho člena a to konkrétne spoločnosť Fincentrum, a.s. na podnet silnejších firiem OVB a Partners group. Bol podaný podnet za nekalé náborovanie a rušenie zmlúv. Pričom mesiac pred vylúčením práve vylúčená firma dostala od AFIZ ocenenie. Teda ťažko povedať do akej miery aj v nezávislej organizácii funguje vyššia politika.

V nedávnej dobe médiami prebleskla správa o tom, že Ministerstvo financií pripravuje zákon, ktorý bude upravovať zjednotenie zákonnej regulácie finančného poradenstva a teda aj celého finančného trhu. Od tohoto chvályhodného zámeru je však ešte dlhá cesta ku konkrétnemu zákonu a vyhláškam, preto by som rada analyzovala, aké zákony vlastne v súčasnej dobe regulujú finančných poradcov a ich klientov.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA SÚČASNEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY ŠTÁTNEHO DOHĽADU NAD FINANČNÝM PORADENSTVOM

Vzhľadom na to, že finančný poradcovia pracujú už s hotovými produktami všetkých inštitúcií na českom trhu riadia sa zákonmi, ktoré upravujú jednotlivé oblasti trhu, ako banky, poisťovne, správcovské spoločnosti.

Finančné poradenstvo a predaj finančných produktov prostredníctvom externých sietí je stále lukratívnejším biznisom. Možnosť orientovať sa v stále širšej ponuke finančných produktov je čím ďalej ťažšie a bez kvalitnej rady sa v nej nie je možné vyznať sa. Dnešná legislatíva ale neumožňuje jednoducho rozlíšiť naozajstných poradcov od distribútorov a nerieši problémy, ktoré sa začínajú prejavovať. (Prouza, 2006, online)

Ministerstvo financií preto začína pripravovať novú právnu úpravu, ktorá by pravidlá zjednotila.

V nasledujúcej kapitole sa pozrieme akou legislatívou sa v súčasnosti finančné poradenstvo musí riadiť a zároveň aké práva a povinnosti im ukladá.

3.1 Platné predpisy v oblasti sprostredkovania poistenia

Existuje niekoľko zákonov z oblasti poisťovníctva a to v závislosti od druhu produktu, ktorý sa uzatvára. V prvej kapitole som predstavovala základné produkty, ktoré každá poisťovňa poskytuje a teda, ktoré sprostredkuje každý finančný poradca. Pri uzatváraní zmlúv produktov má každý finančný poradca povinnosť riadiť sa príslušnou legislatívou k danému produktu.

Za najvýznamnejší sa považuje zákon č. 38/2004 Sb., o poisťovacích sprostredkovateľoch a samostatných likvidátoroch poisťných udalostí, nakoľko tento zákon ako prvý zaviedol prísnejšie pravidlá pre sprostredkovanie poisťných produktov a venoval sa ochrane spotrebiteľa.

3.1.1 Zákon č. 38/2004 Sb., o poist'ovacích sprostredkovateľoch a samostatných likvidátoroch poistných udalostí

Práve tento zákon priniesol do oblasti poist'ovníctva významné zmeny, ktoré napomohli k rozvoju ochrany spotrebiteľa a taktiež kvality tejto služby. Medzi spomínané zmeny môžeme zaradiť:

- povinnosť a náležitosti registrácie sprostredkovateľa
- vymedzenie odbornosti sprostredkovateľov (základné, stredné, vyššie) spolu so systémom ich overovania (skúšky v ČNB)
- povinnosť poradcov svoju činnosť vykonávať s odbornou starostlivosťou a najmä chrániť záujmy klienta (ide najmä o zákaz používania zavádzajúcich, dvojzmyselných a najmä nepravdivých informácií, alebo zamlčať údaje o charaktere ponúkanej služby)
- informačné záväzky poradcov voči klientovi, teda informovať klienta o svojej osobe a o možnostiach ako by eventuálne klienti mohli podať sťažnosť.

Jednou z pridaných hodnôt nezávislého finančného poradenstva je nepochybne kvalitná analýza klientových potrieb, následne potom analýza tržnej ponuky a vyhodnotenie optimálneho riešenia pre klienta. Tie zákon pomerne detailne upravuje a poradca teda musí: (Šindelář, Bielik, 2009, online)

- informovať klienta, či ponúka produkty výhradne jednej alebo viacerých poist'ovní, teda či ide o viazaného alebo nezávislého finančného poradcu,
- informovať klienta, že poskytuje sprostredkovanie poistenia spôsobom , pri ktorom je **povinný poskytnúť úplnú a riadnu analýzu** a eventuálne informovať klienta o parametroch tejto analýzy (aké produkty boli analyzované, pričom ich počet musí mať výpovedajúcu hodnotu a musí byť taktiež dostatečný na to, aby mal klient pocit, že mu bol vybraný ten správny produkt vhodný pre jeho potreby vybraný s pomedzi celého portfólia),
- **zaznamenať požiadavky a potreby** klienta súvisiace so sjednávaným poistením a dôvody, na ktorých zakladá svoje doporučenie pre výber určitého poistného produktu,
- poskytnúť všetky informácie jasne a presne, klientovi zrozumiteľnou formou a to písomne.

Klíčovým je predovšetkým záznam o potrebách klienta, ktorý by mal byť vodítkom pre poradcu pri výbere vhodného produktu, ktorý bude nie len reflektovať na klientové prania, ale najmä bude slúžiť pre klienta. Tento záznam slúži ako ochrana do budúcnosti, nakoľko môže slúžiť ako opora pre obe strany v prípade sporu. Spísanie tohoto dokumentu je možné odmietnuť, avšak pozor, býva to obľúbenou praktikou neetických sprostredkovateľov „tlačiť“ na klientu pod zámienkou časovej tiesne apod. k odmietnutiu záznamu s jasným cieľom – odstrániť potenciálny „dôkazný materiál“ vo svoj neprospech. (Šindelář, Bielik, 2009, online)

Okrem povinných náležitostí voči konečnému spotrebiteľovi zákon ukladá aj právomoci pre sprostredkovateľov. Teda aby boli chránení aj samotní sprostredkovatelia v prípade neoprávnených sťažností, alebo pre prípad zneužitia sprostredkovateľa a poisťných produktov pre nezákonné činnosti, ako je pranie špinavých peňazí, alebo financovanie terorizmu, čo bolo prijaté aj v zásadách IAIS v roku 2000.

Každý sprostredkovateľ má zo zákona právo uzatvorenú zmluvu držať u seba 14 pracovných dní, čo poskytuje priestor pre rôznych „špekulantov“, vzhľadom na to, že môžu po svojom sprostredkovateľovi žiadať v prípade poisťnej udalosti o uzatvorenie zmluvy späť. V takomto prípade preberá celú zodpovednosť na seba sprostredkovateľ a riskuje tým odobratie licencie ČNB na podnik poisťovne.

3.1.2 Zákon č. 277/2009 Sb., o poisťovníctve

Tento zákon je účinný od januára 2010. Je to skôr všeobecne zameraný zákon než na jeden konkrétne upravujúci produkt. Upravuje chod poisťovne ako takej. Povinnosti, ktoré z neho vyplývajú sú záväzné aj pre neviazaných finančných sprostredkovateľoch. Upravuje činnosť poisťovníctva a výkon dohľadu nad touto činnosťou. Samotná poisťovňa taktiež podlieha dohľadu ČNB, od ktorej majú povolenie vykonávať túto činnosť na území ČR. Finanční sprostredkovatelia nie sú zodpovední poisťovní, ale taktiež rovno ČNB nakoľko jediným orgánom vykonávajúcím dohľad je práve ČNB. Avšak pri podozrení na poisťný podvod majú poisťovne právo na svoje vlastné prešetrenie a až pri potvrdenom podozrení sa problém postupuje na políciu za poisťný podvod a do ČNB sa podáva podnet na odobratie licencie vykonávať sprostredkovateľovi túto činnosť.

3.1.3 Zákon č. 168/1999 Sb. o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovaním vozidla.

Tento zákon upravuje povinné zmluvné poistenie a taktiež havarijné poistenie, upravuje náležitosti ako napríklad podmienky plnenia, územnú platnosť a taktiež výluky z poistenia.

Poistenie nadobúda účinnosť nasledujúci deň po podpise poistnej zmluvy, ak nie je dohodnuté inak. V prípade, že je v poistnej mluve dohodnutá platnosť nasledujúci deň musí byť v mluve uvedená aj presná hodina a minúta začiatku poistenia.

Poistenie sa zvyčajne uzatvára na dobu neurčitú, pričom poistenie je možné ukončiť, a to výpoveďou poutníka v zákonnej lehote 6 týždňou pred dátumom keby bola zmluva pôvodne uzatvorená. Ak sa táto lehota nestihne poistník je povinný ostať v stávajúcej poisťovni. V prípade predaja auta je poisťka vypovedaná ku dňu podpisu kúpnej zmluvy.

3.1.4 Využitie v praxi

Legislatíva poistenia v poslednom období prešla mnohými významnými zmenami a tým celkovo sa zlepšila situácia na trhu, teda zvýšila sa bezpečnosť konečného spotrebiteľa, zvýšila sa kvalita poskytovaných služieb spojená s kladením väčších nárokov na poradcov, ktorí poistné produkty uzatvárajú, kladie sa dôraz na poskytované informácie a taktiež ochranu v prípade nespokojnosti klienta. Avšak oblasť poisťovníctva bude vždy miestom pre špekulácie pre ľahké a rýchle obohatenie sa, aj keď možno nie vždy nezákonným spôsobom.

Podme sa pozrieť na to, ako sa dajú poistné produkty a taktiež možnosti a rady poradcov využiť v praxi a v zákonnej podobe.

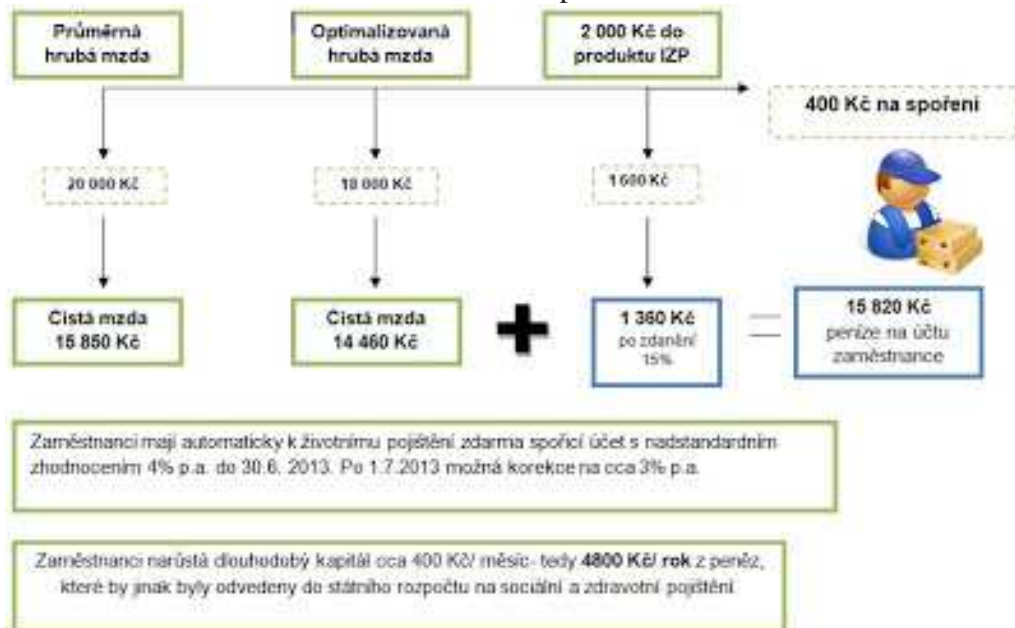
Agenti a sprostredkovatelia už nejaký čas obchádzajú zamestnávateľov s celkom lákavou ponukou a to – vyplácajte časť mzdy svojich zamestnancov cez životné poistenie. Z dvacatisícovej mzdy pôjde dve tisíc práve na životné poistenie XYspoločnosti. Na poistné sa pritom použije iba 400 Kč a ostatných 1600 Kč (po zdanení 1360 Kč) dostane na svoj účet priamo zamestnanec. (Uvedené sumy sú len názorné)

Čistú mzdu teda zamestnanec dostane úplne rovnakú (plus dostane drobnú poisťku, povedzme ako bonus za dobrovoľnú spoluúčasť na tejto kreatívnej akcii), zamestnávateľ pritom ušetrí na sociálnom a zdravotnom poistení, agenti a sprostredkovatelia, ktorí takýto obchod uskutočnili dostane slušnú províziu od poisťovne a poisťovna prekryje

obchádzanie zákona výmenou za biznis a nové čiarky do štatistiky klientov. (Prouza, 2013, online)

Nelegálne to síce nie je, no je už na každom ako si vyhodnotí čo má byť vlastne zmyslom životného poistenia. (Prouza, 2013, online)

Obrázok č. 1: Grafické znázornenie konkrétneho príkladu

Zdroj: Prouza, T.: Jak obrat stát pomocí životního pojištění?, online

Nutné podotknúť, že poisťovne okrem legislatívy majú svoje vnútorné predpisy, ktorými sa aj pri plnení poisťných udalostí riadi. Každá poisťovňa ich má rôzne a odpovedajú skôr vnútornej politike poisťovne. Aj preto býva rozsah plnenia poisťovní rozdielny, finančný poradca musí akceptovať tieto vnútorné predpisy a mal by aj ovládať tieto predpisy každej poisťovne, pre lepšiu kvalitu jeho práce. Vnútorné predpisy však nespádajú do právneho rámca legislatívy, preto sa im ďalej venovať nebudem.

3.2 Platné predpisy v oblasti sprostredkovania investícií

Sektor kolektívneho investovania (predovšetkým podielové fondy) **prekonal v minulom roku dá sa povedať malú revolúciu**. V Českej republike bola totiž prijatá

európska smernica **MiFID** – anglická skratka pre smernicu č. 2004/39/ES o trhoch s finančnými nástrojmi (Markets in Financial Instruments Directive), ktorá radikálne zmenila podmienky podnikania a distribúcie investičných produktov. (ČNB, 2013, online)

Z pohľadu klienta je však nejdôležitejšie, ktoré informácie novo obdrží a ktoré bude musieť naopak poskytnúť. (Šindelář, Bielik, 2006, online)

Vedľa identifikačných údajov o svojej osobe a popisu investičných služieb, ktoré ponúka, musí obchodník s cennými papiermi či investičný sprostredkovateľ klientovi zdeliť **údaje o povahe a vlastnostiach investičného nástroja**, rizikách spojených s investovaním a volatilitou (kolísavosti cien). Pritom musí komunikovať tak, aby informácie pochopila „osoba s priemernou intelektuálnou úrovňou“. (Šindelář, Bielik, 2006, online)

Povinná je informácia o nákladoch a poplatkoch. Obchodník s cennými papiermi, resp. investičný sprostredkovateľ, taktiež finančný poradca, ktorý v rámci finančného plánu sprostredkováva investíciu klientovi zdelí „celkovú cenu, ktorú zákazník zaplatí v súvislosti s investičným nástrojom alebo investičnou službou, a to taktiež v rátane súvisiacich odmien, provízií, poplatkov, výloh a všetkých daní platených prostredníctvom obchodníka s cennými papiermi. (Šindelář, Bielik, 2006, online)

Pokiaľ nie je možné presnú cenu vyčísliť, uvedie obchodník s cennými papiermi aspoň základ, z ktorého sa celková cena vypočítá, aby si ju zákazník mohol overiť. (Šindelář, Bielik, 2006, online)

Vyhľadávka taktiež popisuje, **akým spôsobom informovať o minulej výkonnosti investičného nástroja**, simuláciu minulej výkonnosti a odhadoch budúcej výkonnosti.

Skôr ako obchodník s cennými papiermi alebo sprostredkovateľ investičnej služby mohol začať klientovi poskytovať službu obhospodarovania majetku, investičného poradenstva alebo sprostredkovania, musí od neho povinne získať **informácie o jeho odborných znalostiach** v oblasti investícií, skúsenosti v oblasti investovania, o investičných cieľoch a taktiež o jeho finančnom zázemí. Musí zistiť, či je klient skôr konzervatívny, vyvážený, alebo ide o klienta, ktorý sa nebojí zainvestovať aj do rizikovejších produktov.

Pokiaľ poradca tieto informácie od klienta nezíska nemôže mu začať už zmienené služby ponúkať. To platí taktiež v prípade, že klient odmietne tieto údaje zdeliť alebo uvedie údaje zavádzajúce, neúplné, alebo dokonca nepravdivé. (Šindelář, Bielik, 2006, online)

S údajmi o klientových znalostiach investičných nástrojov a jeho skúsenostiach s nimi musí poskytovateľ služby investičného sprostredkovania uskutočniť tzv. **test primeranosti**. Skúma, či daný investičný nástroj je primeraný, teda adekvátny klientovým znalostiam a skúsenostiam a nepredstavuje nebezpečenstvo potencionálneho nepochopenia jeho výnosovo-rizikových charakteristík. Okrem iného sa musí taktiež robiť tzv. test vhodnosti, sa skúma, či štruktúra a stratégia investície sú adekvátne voči majetkovým pomerom klienta, investičnému horizontu (teda potrebný čas pre investovanie voľných peňažných prostriedkov) a samozrejme chuť a ochota klienta podstúpiť riziko. Investičné poradenstvo je naozaj veľmi náročné na zisťovanie relevantných informácií od klienta a mnoho poradcov tak možno z legislatívnych dôvodov postupne prestáva tento typ služby poskytovať. (Šindelář, Bielik, 2006, online)

3.2.1 Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikaní na kapitálovom trhu

Uvedený zákon predstavuje ďalšie posilnenie regulácie podnikania na kapitálových trhoch v záujme ochrany investorov, stability finančných trhov, zabránenie investovania do rizikových aktív a tým aj ochranu proti ďalšiemu prehľbovaniu súčasnej ekonomickej a finančnej krízy, Schválenou novou úpravou dochádza k ďalšej transformácii práva Českej republiky s právom Európskej únie v danej oblasti právnych vzťahov. (Zákon č. 256/2004, 2004, online)

Zákon poskytuje základnú orientáciu v problematike kapitálových trhov a oboznamuje zo základnými pojmami ako je obchodovanie na kapitálovom trhu a taktiež uplatňovanie dozoru na kapitálovom trhu.

Nakoľko sa jedná o sektor s dynamickým rastom existujú časté novelizácie tejto legislatívy. Každá správcovská spoločnosť, ktorá obchoduje či s dlhopismi, alebo s cennými papiermi podlieha dvojitej kontrole, a to zo strany komerčných bánk a ČNB. Zo strany komerčných bánk je to práve preto, že majú povinnosť viesť v banke svoj majetkový účet, na ktorom sú uložené prostriedky sporiteľov. Pri vyberaní týchto prostriedkov musí správcovská spoločnosť dokladovať na aké účely budú peňažné prostriedky použité, teda sa nemôže stať, že by tieto prostriedky boli použité na súkromné účely, ako sa to stalo v minulosti. Po skúsenostiach z minulosti, kedy krachla práve spoločnosť tohto charakteru, prešla legislatíva významnými zmenami, ktoré vylučujú aby

sa niečo podobné ešte mohlo stať. No faktom ostáva, že sporiteľ ostáva voči týmto spoločnostiam nedôverčivý a radšej šetrí cez konzervatívne produkty bánk, kde sú vklady garantované štátom. Aj keď v prípade krachu banky štát garantuje úspory sporiteľov len do určitej výšky a na vyplatenie má niekoľko rokov, teda nie je povinný ich odškodniť jednorázovo, druhá vec je, že štát momentálne fyzicky nemá toľko prostriedkov. Teda ak by sa dostali čo i len dve banky do krachu ťažko povedať na základe akých kritérií by sa rozhodovalo o vyplácaní úsporov.

3.3 Platné predpisy v oblasti sprostredkovania bankových produktov

Distribúcia a sprostredkovanie produktov ako sú úvery, hypotekárne úvery, stavebné sporenie a ostatné bankové produkty nemá žiadne zvláštne pravidlá. Riada sa skôr obecnými zákonmi a to najmä živnostenským zákonom a ďalšími, je to najmä z toho dôvodu, že finančný poradca reálne neuzatvára tieto zmluvy. Úverové zmluvy sú vždy podpisované a taktiež vytvárané priamo v bankách, narozdiel od poisťných a investičných produktov, kde finančný poradca uzatvára priamo zmluvy. Konkrétne predpisy, ktoré upravujú produkty, ktoré finančný poradca sprostredkuje si môžeme uviesť:

Zákon, ktorý v poslednom období zažíval veľké zmeny, ktoré prinesú výrazné zmeny v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov a najmä už žiadanú ochranu spotrebiteľov. Ide o Zákon č. 145/2010 Sb. Zákon o spotrebiteľskom úvere.

3.3.1 Zákon o spotrebiteľskom úvere č. 145/2010 Sb/novela zákona o spotrebiteľskom úvere

Po mnohých rokoch nečinnosti nová právna úprava, ktorá bola schválená 23. 02. 2013 prináša zmeny, ktoré boli už dlho žiadané. Reflektuje na súčasné praktiky finančných žralokov a poskytuje ochranu bežným spotrebiteľom pred ich finančnou nevzdelanosťou.

Jeden z najobľúbenejších zaistení spotrebiteľských úverov aj u veľkých a známych firiem je bianco zmenka, teda zmenka, na ktorej nie je vyplnená ani dlžná suma, ani dátum splatnosti. Veriteľ ju obvykle môže použiť len v prípade nesplácania úveru a po riadnom splácaní úveru by ju mal dlžníkovi vrátiť, alebo znehodnotiť. Toľko k teórii, v praxi je to bohužiaľ inak. Úverovej firme, ktorá bianco zmenku vydala totižto nič nebráni, aby túto zmenku predala, najideálnejšie (čo sa najviac využíva) niekam do zahraničia, a nový

majiteľ si na ne môže dopísať čokoľvek. Už z čítania je každému jasné, že ide o naozaj slušný biznis, nakoľko veľká časť postihnutých ľudí sa proti zmenočnému platobnému rozkazu nestihne brániť (sú na to len tri dni), nehovoriac o tom, že mnoho ľudí ani na platobný rozkaz nereaguje, pretože „už dávno všetko zaplatili“. (Prouza, 2012, online)

Ďalším veľkým problémom bolo, že množstvo obchodníkov s ľuďmi podpisujú, alebo podpísovali zmluvy o sprostredkovaní úveru, samozrejme bez garancie, že tento úver bude aj reálne schválený a teda poskytnutý. Toto by však problémom nebolo, ak by si títo sprostredkovatelia nenechali za to dopredu zaplatiť a nutné podotknúť, že sa nejedná o nedbalé čiastky. V súčasnosti to bohužiaľ je stále častejšie sa objavujúcim fenoménom kedy ľudia sa ocitnú v ťažkých životných situáciách a vo svojej naivite uveria sľubom a vo viere, že im tento úver bude poskytnutý zaplatia vopred žiadaný poplatok.

A posledným no nie menej dôležitým problémom sú nízke požiadavky na zodpovedné splácanie. Preto žiadanou zmenou je, že veriteľ poskytne spotrebiteľský úver len v tom prípade ak bude jasne preukázateľné, že žiadateľ bude schopný tento úver aj splácať načas a v dohodnutej výške.

3.3.2 Novela zákona o spotrebiteľskom úvere

Tento rok prešiel schvaľovaním dlho očakávaná novela o spotrebiteľskom úvere, ktorá upravuje problémy, ktoré v súčasnosti vznikali. Táto novela teda zvyšuje ochranu spotrebiteľov, a taktiež upravuje podmienky pre poskytnutie spotrebiteľského úveru.

V čom konkrétne novela priniesla zmeny si môžeme uviesť: (Novela zákona o spotrebiteľskom úvere, 2013, online)

- **Zodpovedné splácanie úveru** – novela zákona by mala zabrániť „predlžovaniu“ sa spotrebiteľov a teda tým zabezpečiť schopnosť splácať úver. Úver bude poskytnutý žiadateľovi až po dôkladnom preskúmaní platobnej schopnosti žiadateľa.
- **Zrušenie zmenky a šekov** – zmenku a ani šek už nie je možné použiť ako zaistenie splácania spotrebiteľského úveru.
- **Neúmerné zaistenie pohľadávky** – cieľom je zamedzenie zabezpečenie spotrebiteľského úveru výrazným nepomerom k dlžnej čiastke. Teda ide o zamedzenie praktík, kedy niektorým, „úverovým žralokom“ ani tak nejde o získanie požraných prostriedkov než o majetok, ktorý slúži ako zástava k úveru, pričom je výrazný nepomer voči zapožičanej čiastke a hodnoty zábezpeky.

- **Sprostredkovanie spotrebiteľského úveru** – zmluva o sprostredkovaní úveru musí byť uzatvorená písomne a musí obsahovať informáciu o práve spotrebiteľa na odstúpení tejto zmluvy.
- **Sankcia** – pri porušení vyššie uvedených povinností môže orgán dohľadu (ČNB) uložiť pokutu až do výšky 20 mil. Kč. V prípade porušenia uvedených povinností bude mať spotrebiteľ možnosť domáhať sa svojich práv u finančného arbitra.

3.3.3 Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

Ide o zákon, ktorý upravuje základné princípy fungovania bánk, vrátane vymedzenia základných pojmov. Upravuje spôsob kontroly, ktorej podliehajú banke. Banky sú odpovedné ČNB, v ktorej majú vytvorené povinné rezervy a práve od politiky, ktorú zvolí ČNB závisí aj výška úrokových sadzieb a to, či majú komerčné banky viac peňazí na ponuku alebo naopak menej.

Tento zákon taktiež opisuje aké povinnosti má banka voči svojim klientom, čo sa týka najmä informačných povinností a taktiež čo sa týka poplatkov. Výšku poplatkov si určuje už každá banka interne, zákon však určuje za čo je možné ukladať poplatok a naopak za aké služby to nie je možné.

Tento zákon skôr opisuje základné princípy než konkrétne produkty, preto v práci finančného poradcu nehrá veľkú úlohu.

3.3.4 Zákon o dlhopisoch

Tento zákon upravuje hypotekárne úvery. Upravuje minimálnu a maximálnu dobu splatnosti a taktiež podmienky, ktoré určujú že ide o hypotekárny úver. Hlavným princípom je, že ide o úver zaistený nehnuteľnosťou. V tom sa vlastne odlišuje od ostatných druhov úveru. Legislatíva ohľadom hypotekárnych úverov je v súčasnosti vyriešená správne. Neexistujú žiadne problémy spojené s poskytovaním týchto úverov a zároveň ochranou spotrebiteľov. Čo sa týka už konkrétnejších podmienok, to si určuje každá banka sama ako svoje interné záležitosti. Tým, že banky v súčasnosti využívajú spoločný bankový register, predišlo sa tak mnohým podvodom a taktiež sa zabezpečila ochrana zodpovedného splácania a predlžovania sa spotrebiteľov. Čo sa týka ochrany spotrebiteľov dobrý príklad je, že tento zákon určuje, že klient má nárok na odklad splátok po dobu šiestich mesiacov v prípade závažných neočakávaných udalostí (choroba, strata zamestnania....), v prípade žien na materskej dovolenke, ktoré splácajú úver majú právu na odklad splátok až po dobu

dvoch rokov. Pravdou však je, že len málo ľudí vie o tejto možnosti a málo ľudí ju aj využíva a dostávajú sa tak do omeškania alebo dokonca do delikvencie splácania. Práve na takéto prípady by tu mal byť finančný poradca, ktorý by dokázal aj v takýchto prípadoch klientom pomôcť a zastupovať ich pred bankou. Čo však ja vidím ako nedostatok, ak aj klient sa postaví zodpovedne voči banke a požiadava o odloženie splátok, je mu to zaznamenané do úverového registra, kde to vidia všetky banky. V prípade refinancovania úveru, konsolidovania úverov, alebo brania nového úveru svieti to v úverovom registri ako negatívny záznam o neschopnosti splácania a toto sa stáva aj dôvodom pre zamietnutie úveru.

Avšak banky sa taktiež potrebujú chrániť voči neplatičom, preto je ťažké zhodnotiť, či je tento postoj banky správny, alebo nie.

V čom však vidím ako stále rastúci problém je, že v súčasnosti spotrebiteľia stále častejšie využívajú služby nebankových subjektov (teda organizácií, ktoré poskytujú finančné prostriedky za vopred dohodnutý úrok, no v ČNB sú zapísané ako nebankové subjekty), tieto úvery banka nevidí, nakoľko banky majú úverový register len bankových subjektov. Preto je stále častejším javom, kedy spotrebiteľia si zapožičajú finančné prostriedky aj z banky a aj nebankových subjektov, kedy dochádza k navýšeniu mesačných splátok a predlžovaniu sa a to samozrejme k delikvencii splácania pre vysoké mesačné náklady a končí to až pri exekutorovi, kedy už nie je možné klientovi pomôcť, nakoľko mu už žiadna banka ani nebanková organizácia nepožičia. Doteraz to nebol až taký problém, ľudia neboli zvyknutí si toľko požičiavať no trend zadlžovania sa stále posúva, a preto by mala na to reagovať aj legislatíva, kedy by mal byť bankový aj nebankový register spojený a tým by sa zvýšila ochrana pred zbytočným zadlžovaním sa.

3.3.5 Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebnom sporení

Zákon o stavebnom sporení upravuje špecifickú oblasť sporenia, vzhľadom na to, že ide o sporenie, ktoré je podporené štátnou prémieou. Stavebné sporenie je určené na financovanie potrieb súvisiacich s bývaním. Záujemca o stavebné sporenie si určuje cieľovú sumu, ktorú chce našetriť, po jej našetrení má nárok na stavebný úver. Legislatíva pritom presne stanovuje čo tvorí cieľovú sumu, a to:

- vklady sporiteľa (mesačné, kvartálne alebo raz ročne počas doby sporenia)

- výnos v podobe ročných úrokov z už naštrennej sumy (úrokové zhodnotenie v %)
- štátna prémie (v podobe úrokovej prémie k výnosu z naštrennej sumy v %)

Pri štátnej pomoci, formou štátneho príspevku je spotrebiteľ určitým spôsobom zviazaný spôsobom ako peňažné prostriedky použije. Teda je legislatívne stanovené aj použitie nasporených prostriedkov:

- kúpu alebo výstavbu bytu, rodinného domu alebo bytového domu
- nadobudnutie vlastníctva nebytových priestorov v bytovom dome na účel prestavby nebytových priestorov na byt
- kúpu stavebného pozemku
- stavebné úpravy alebo modernizáciu bytu, rodinného alebo bytového domu
- prípravu a vypracovanie územnej dokumentácie alebo projektovej dokumentácie na stavebné účely

Toto je výčet tých najbežnejších možných spôsobov využitia peňažných prostriedkov, legislatíva avšak vymädzuje ešte viacero možných spôsobov. Tieto podmienky nie sú záväzné pre sporiteľov, ktorí šetria viac ako 6 rokov. Po uplynutí tohto obdobia nemusia dokladovať spôsob využitia svojich nasporených prostriedkov. No do obdobia 6 rokov nielen, že musia akceptovať spôsoby využitia úspor, ale tento účel taktiež dokladovať. Čo sa týka výšky štátnej prémie, tá sa určuje podľa vzorca uvedeného v prílohe zákona o stavebnom sporení, a to minimálne 5% z ročného vkladu a maximálne 12.5% z ročného vkladu. Štátna prémie je pripisovaná k vkladom každoročne na jedno rodné číslo, teda ak sa jedná o rodinnú zmluvu je štátna prémie pripísaná na každé jedno rodné číslo. Nárok na štátnu prémie zaniká ak stavebný spoiteľ zruší zmluvu v dobe od 2-6 rokov. Naopak nárok na štátnu prémie zaniká v prípade, ak stavebný sporiteľ zruší zmluvu v dobe do 2 rokov, alebo v prípade nezaplatenia vstupného poplatku. Okrem štátnej prémie je každý vklad úročený úrokom približne 2%, ale taktiež existuje každoročný poplatok za vedenie účtu, teda mimo vstupného poplatku. V prvých rokoch býva zväčša ročný poplatok za vedenie účtu vyšší než bežné úročenie za vklad, preto je stavebné sporenie výhodné najmä z hľadiska štátnej prémie.

Ako som už vyššie opisovala podmienky využívania nasporených prostriedkov, teda čo uvádza legislatíva, v praxi mnoho krát prebieha inak. Spotrebiteľia už mnohokrát nevyužívajú stavebné sporenia na nadobudnutie nehnuteľnosti, alebo rekonštrukciu, skôr

vidia pomerne slušnú sumu výnosu, ktorý je navyše garantovaný, teda bez rizika. Pri skoršom využívaní úspor, síce musia dokladovať účel využitia prostriedkov, no stavebné sporiteľne neskúmajú hlbšie pôvod či už stavebných bločkov, alebo faktúr. Preto sa mnoho krát stáva, že na inštitúcie sú zasielané fiktívne faktúry, ktoré sporiteľne akceptujú. Teda spotrebiteľia využívajú štátnu prémie, ktorej účelom by malo byť rozvoj bývania, ale len využívajú garantovaný výnos.

Ak využívame stavebné sporenie minimálne 6 rokov, môžeme požiadať za zvýhodnených podmienok o stavebný úver, ktorý je zvýhodnený v úrokovej sadzbe. Ak však nešetříme na stavebnom sporení minimálne 6 rokov, môžeme zažiadať len o tzv. medziúver, ktorý má vyššiu úrokovú sadzbu, avšak pri spotrebných úveroch stále najnižší na trhu, v porovnaní s hypotekárnymi úvermi, už nie sú v takej miere konkurencie schopný. Po čase tento medziúver plynule prechádza do stavebného úveru, kde už platia zvýhodnené podmienky. Teda ak šetríme na stavebnom sporení 3 roky a rozhodneme sa požiadať o úver, dostaneme sa do medziúveru, ktorý bude trvať ďalšie 3 roky, kým sa nedostaneme do stavebného úveru. Čo mnoho spotrebiteľov nevie, niektoré stavebné sporiteľne umožňujú poskytnúť úver (spotrebný aj hypotekárny) bez skúmania príjmov a to za podmienok, ak si založíme stavebné sporenie a pravidelne každý mesiac tam vkladame čiastku, ktorá bude zhodná s predpokladanou sumou splátky. Túto čiastku, ktorú každý mesiac odkladáme na šetrenie sporiteľne považujú za náš príjem a teda predpokladajú schopnosť splácať úver, a preto nežiadajú pri žiadosti úver dokladovať príjem. Takáto možnosť je vhodná najmä pre ľudí, ktorí majú problém s dokladovaním svojich príjmov ako napr. SZČO a pre osoby, ktoré sa na nadobudnutie či bytu, alebo domu pripravujú dlhodobo.

Stavebným sporením uzatváram analýzu existujúcej legislatívy, ktorou sa riadia finančný poradcovia a ďalej sa zameriavam na vnímanie tejto služby zo strany spotrebiteľov a nedostatky vnímané tých, ktorí túto prácu vykonávajú a to finančných poradcov.

Tak ako sa časom vyvíjajú legislatíva na finančnom trhu, vyvíja sa aj služba finančného poradenstva. V minulosti nebol braný veľký zreteľ na výkon tejto služby, nebola tak rozšírená ako dnes, neboli vymedzené takmer žiadne požiadavky na finančných poradcov a preto túto prácu mohol vykonávať takmer každý. Určitý čas trvalo aj kým sa vymedzil nejaký systém kontroly. Dovtedy sa však táto práca vykonávala naozaj rôznymi praktikami

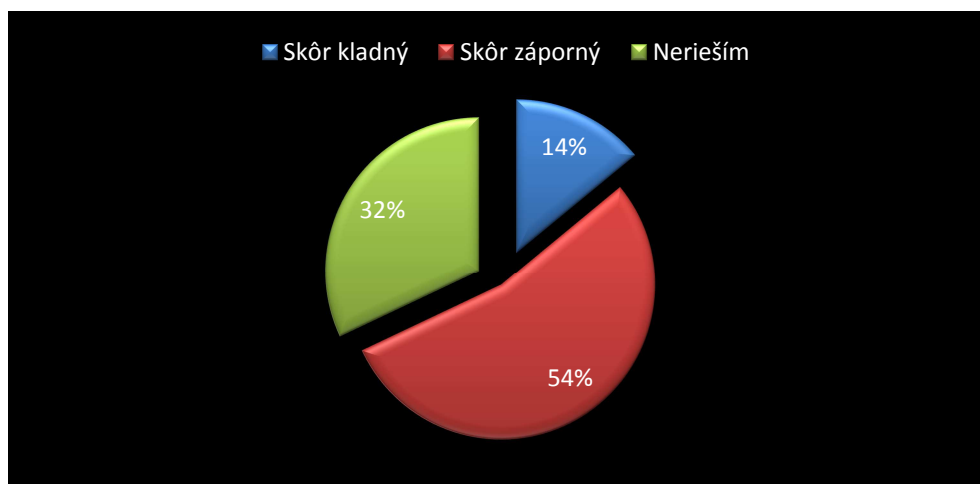
a preto niet divu, že verejnosť nemá dobrú mienku o finančnom poradenstve. O čom hovorí aj prieskum verejnosti na otázky spojené s finančným poradenstvom.

3.4 Prístup verejnosti k finančnému poradenstvu

Pre každú poradenskú spoločnosť je v súčasnosti najdôležitejšie dobré meno. To však už v dnešnej dobe nie je ľahké si udržať a taktiež vytvoriť. Prirodzené je, že každá poradenská spoločnosť má snahu si dobré meno vytvoriť a taktiež udržať, avšak každá práca je najmä o ľuďoch, teda pracovníkoch, preto niektorí poradcovia môžu toto dobré meno spoločnosti kaziť. Medzi najdôležitejšie a aj najúčnejšie reklamy patrí najmä ústne podanie skúseností s finančným poradcom.

Všetko záleží najmä na finančom poradcovi ako sa k svojej práci stavia, či mu ide naozaj o dobro a záujmy klienta, alebo len o uzavretie čo najviac zmlúv s vidinou rýchleho zárobku. Práve pre toto sú skúsenosti s finančnými poradcami rôznorodé. Vykonával sa teda prieskum, aby sa zistilo ako sa v dnešnej dobe stavia verejnosť k finančnému poradenstvu, či majú kladný, alebo skôr záporný vzťah. Prieskum sa vykonával na občanoch Českej republiky. Na dotazníky, ktoré prebiehali na internete celkom odpovedalo 204 ľudí, z ktorých prevažnú časť 82,5 % tvorili ľudia do 26 rokov a ostatných 17,5 nad 26 rokov a starší. Na začiatok je nutné podotknúť, že z 204 opýtaných tvorilo skupinu ľudí nad 26 rokov len 44 opýtaných, práve preto výsledky výzkumu nemajú takú výpovednú hodnotu ako skupina od 15-26 rokov. Výsledky za odpovedané otázky sú nasledovné:

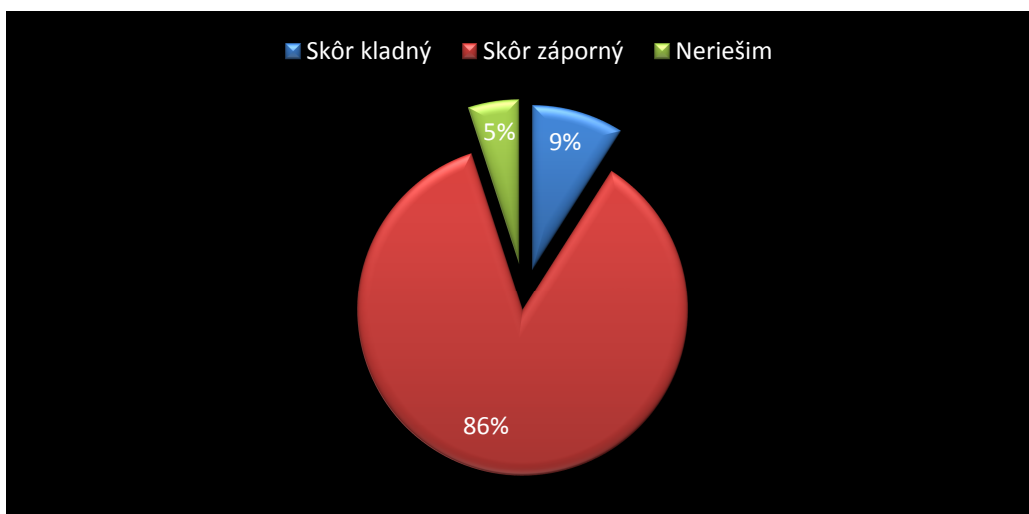
Graf č. 2: Pomer respondentov, ktorý majú kladný, alebo záporný vzťah k finančnému poradenstvu vo veku 15-26 rokov

Zdroj: Pařízek, V. – Názor veřejnosti na finančné poradenství (výsledky prieskumu), 2012. Dostupné online na <http://nazor-verejnosti-na-financni.vyplnto.cz>

Odpoveď na základnú otázku v oblasti finančného poradenstva. Je očividné, že napodpolovičná väčšina opýtaných ľudí vnímajú túto službu skôr záporne, čo pripisujem najmä amatérskeho prístupu finančných poradcov v minulosti, keď táto služba bola v našich krajinách na začiatku. Veľkú časť opýtaných tvoria aj ľudia, ktorí túto otázku vôbec neriešia. Ťažko povedať čomu to pripísať, je tu možnosť, že ide o ľudí, ktorí nemajú úplnú predstavu o tom, ako finančné poradenstvo vlastne funguje. 14% nie je vysoké číslo, avšak je to náznak toho, že aj táto služba sa začína vykonávať kvalitne a má v našich krajinách budúcnosť.

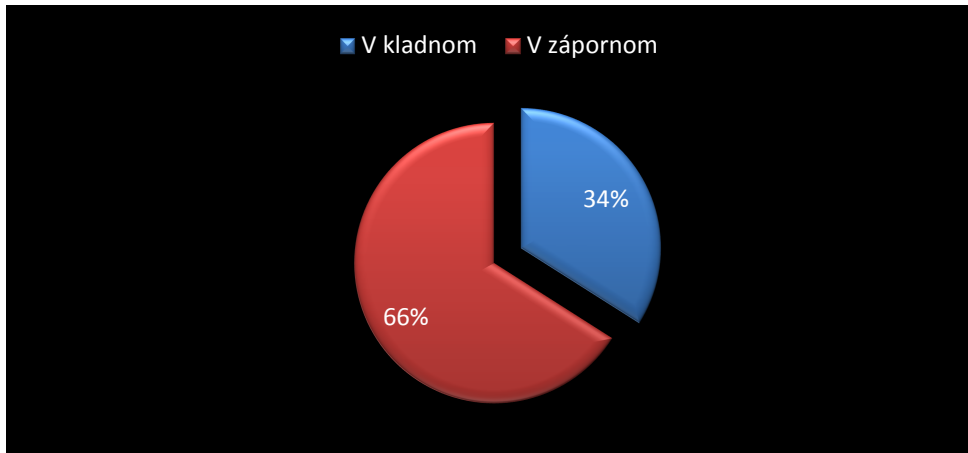
Graf č. 3: Pomer respondentov, ktorý majú kladný, alebo záporný vzťah k finančnému poradenstvu vo veku starší ako 26 rokov

Zdroj: Pařízek, V. – Názor veřejnosti na finančné poradenství (výsledky prieskumu), 2012. Dostupné online na <http://nazor-verejnosti-na-financni.vyplnto.cz>

Na porovnanie môžeme vidieť ako na túto základnú otázku reagovali ľudia starší ako 26 rokov. Z môjho pohľadu sú výsledky skreslené nakoľko odpovedalo len 44 ľudí v tomto veku. No aj napriek tomu je odpoveď dosť jednotvárna nakoľko až 86% opýtaných vníma túto službu skôr záporne. Príčinou môže byť či už vlastná negatívna skúsenosť, ale taktiež všeobecná verejná mienka, ktorá taktiež nie je dvakrát lichotivá.

Graf č. 4: Pomer respondentov, ktorý doteraz počuli o finančnom poradenstve v kladnom alebo zápornom zmysle vo veku od 15 – 26 rokov.

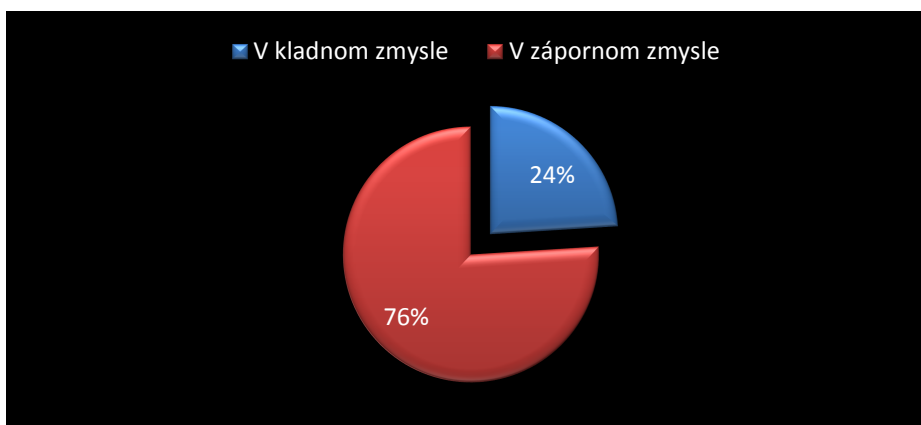

Zdroj: Pařízek, V. – Názor verejnosti na finančné poradenství (výsledky prieskumu), 2012. Dostupné online na <http://nazor-verejnosti-na-financni.vyplnto.cz>

Až 66% opýtaných počula o finančnom poradenstve skôr v zápornom zmysle. Z toho vyplýva, že meno finančných poradcov je naozaj vo veľkej miere poškodené a pracovať aj pre kvalitných poradcov je teda o to ťažšie.

Na porovnanie si môžeme uviesť výsledky výzkumu u ľudí starších ako 26 rokov. Zvyčajne práve v tomto veku dochádza k zlomu, kedy si mladý ľudia začínajú zakladať vlastné rodiny, riešiť vlastné bývanie a hlavne hospodáriť s príjmami.

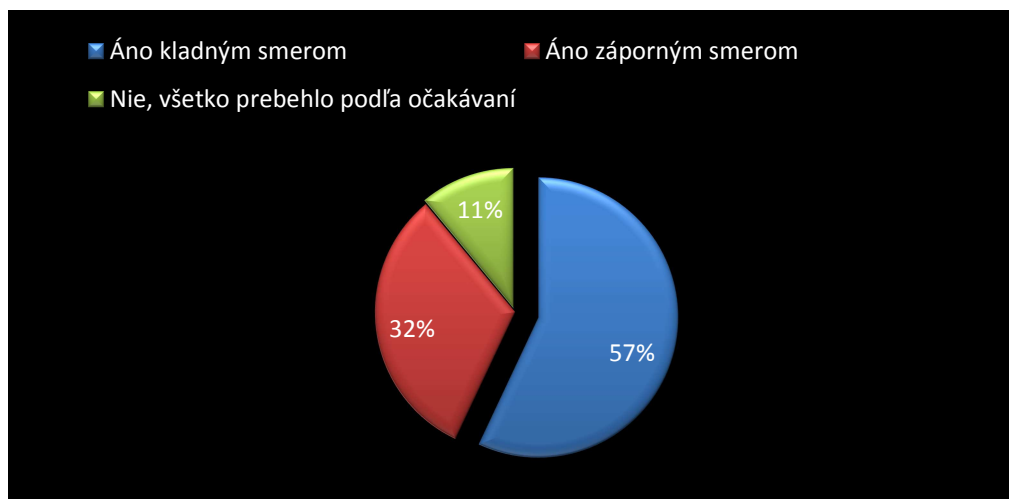
Graf č. 5: Pomer respondentov, ktorí odpovedali na otázku, či počuli o finančnom poradenstve v kladnom alebo v zápornom zmysle vo veku starší ako 26 rokov

Zdroj: Pařízek, V. – Názor veřejnosti na finanční poradenství (výsledky průzkumu), 2012. Dostupné online na <http://nazor-verejnosti-na-financi.vyplnto.cz>

Výsledky na túto otázku sú u oboch skupinách porovnateľné, ak sa pozrieme na graf č. 2, kde na podobnú otázku odpovedalo až 86% v zápornom zmysle, môžeme vychádzať z toho, že vo veľkej miere ide naozaj o zlú verejnú mienku, než o vlastné skúsenosti s touto službou.

Graf č. 6: Pomer respondentov, ktorým sa zmenil vzťah po stretnutí s finančným poradcom vo veku 15-26 rokov

Zdroj: Pařízek, V. – názor verejnosti na finančné poradenství (výsledky prieskumu), 2012. Dostupné online na <http://nazor-verejnosti-na-financi.vyplnto.cz>

Z výsledkov je vidieť, že aj ľudia, ktorí mali pred stretnutím s finančným poradcom zlý názor na túto službu mali možnosť zmeniť ho. Vďaka tomu, že na trhu pôsobia aj poradcovia, ktorí svoju prácu berú zodpovedne a hlavne so svedomím majú možnosť zlepšiť už pokazené meno finančných poradcov. Bohužiaľ aj číslo 32% hovorí samo za seba nakoľko je stále vysoké a je teda vidno, že v tejto práci sú stále ľudia, ktorým ide hlavne o rýchly zárobok než o dobre vykonanú prácu. Čo sa týka čísla 11% je ťažko povedať, či má výpovedajúcu hodnotu kladnú, alebo skôr zápornú. Záleží od prvotného postoja respondentov.

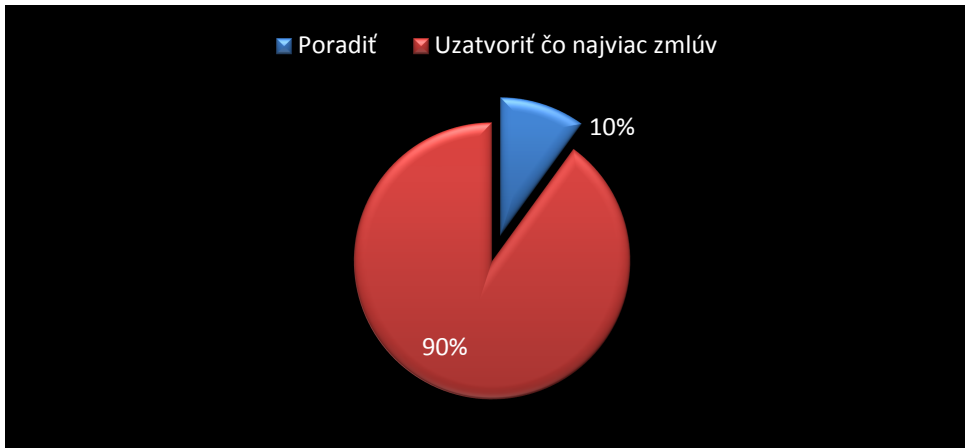
Graf č. 7: Pomer respondentov, ktorí odpovedali na otázku, či sa zmenil ich postoj k finančnému poradenstvu po stretnutí s poradcom vo veku straší ako 26 rokov

Zdroj: Pařízek, V. – názor verejnosti na finančné poradenství (výsledky prieskumu), 2012. Dostupné online na <http://nazor-verejnosti-na-financni.vyplnto.cz>

Tento graf má z môjho pohľadu reálnu výpovedajúcu hodnotu, nakoľko môžeme vidieť, že z 9% opýtaných, ktorí vnímali túto službu pozitívne sme sa dostali až na 62% opýtaných, ktorý po reálnom stretnutí s poradcom zmenili svoj postoj k službe k pozitívnemu smeru. Práve preto ma to utvrdzuje v tvrdení, že vo veľkej miere ide o verejnú mienku, ktorá ovplyvňuje prácu finančných poradcov. Nakoľko je pre nich ťažšie preraziť v tomto smere podnikania, čo v istom smere môže mať aj pozitívny dopad a to v tom smere, že uspejú naozaj len kvalitní poradcovia, ako by to malo byť.

Graf č. 8: Pomer respondentov, ktorý si myslia, že poradci chcú skôr poradiť, než uzatvoriť čo najviac zmlúv vo veku 15-26 rokov

Zdroj: Pařízek, V. – Názor verejnosti na finančné poradenstvo (výsledky prieskumu), 2012. Dostupné online na <http://nazor-verejnosti-na-financni.vyplnto.cz>

Aj tento výsledok priamo úmerne súvisí so zápornou verejnou mienkou na finančných poradcov. Služba ako taká je podľa môjho názoru veľmi dobrá a s víziou do budúcnosti. No aj podľa výskumov je zrejme, že sa bude musieť brať väčší zreteľ na výber pracovníkov a požiadavky na nich.

Graf č. 9: Pomer respondentov, ktorý si myslia, že poradci chcú skôr poradiť, než uzatvoriť čo najviac zmlúv vo veku starší ako 26 rokov

Zdroj: Pařízek, V. – Názor verejnosti na finančné poradenstvo (výsledky prieskumu), 2012. Dostupné online na <http://nazor-verejnosti-na-financni.vyplnto.cz>

Pri tejto otázke sa obe vekové skupiny v podstate zhodovali. Teda väčšina ľudí má pocit, že ak ich finančný poradca aj osloví je to len za účelom uzatvoriť čo najviac zmlúv, zvyčajne poisťných. Chýba pocit, že finanční poradcovia chcú poradiť a hlavne pomôcť v ich finančnej situácii.

Z výskumu je jasné, že finančné poradenstvo nemá na trhu najlepšiu verejnú mienku. Vo veľkej časti to môže mať na svedomí vykonávanie tejto práce aj ľuďmi s nedostatočným vzdelaním a odbornými znalosťami v odbore. A taktiež niekoľko ďalších problémov, ktoré som sa snažila objasniť formou dotazníkového riešenia, pri ktorom som pozerala na problematiku z druhej strany a teda zo strany finančných poradcov.

3.5 Problémy vnímané zo strany finančných poradcov

Za všeobecne uznávané problémy spojené s problematikou finančného poradenstva sa jednoznačne považuje neexistencia legislatívy upravujúca finančné poradenstvo, čo v určitom smere obmedzuje rast tejto služby. Za ďalší problém sa považuje nedostatečná kvalifikácia finančných poradcov, čo súvisí s nízkymi podmienkami určených ČNB a koniec koncov aj prakticky žiadnou kontrolou zo strany ČNB aj keď je jediným oficiálnym právne záväzným orgánom, pre výkon kontroly.

Zo strany spotrebiteľov je to nedostatečná informovanosť o svojich právach a ochrany a možnosti podania sťažností v prípade opodstatnenej nespokojnosti.

Toto sú problémy, o ktorých sa stále viac diskutuje ako o pretrvávajúcich. V súvislosti s týmto som uskutočnila dotazníkový prieskum, kde som sa snažila zistiť, či sú tieto problémy aj v praktickom živote a práci naozaj bežné a aj viditeľné.

Prieskumu sa zúčastnilo 90 respondentov (finančných poradcov), pričom sa uskutočnil v troch rôznych (konkurenčných) spoločnostiach zaoberajúcich sa finančným poradenstvom, aby bol zachovaný naozaj objektívny pohľad, nakoľko každá spoločnosť má iné podmienky pre svojich poradcov. Každý z respondentov odpovedal na 5 otázok a to:

- Pociťujete v praxi legislatívne obmedzenia? Ak áno, aké?
- Pociťujete v praxi dohľad zo strany ČNB? Ak áno, akým spôsobom?
- Sťažoval sa už na Vás klient? Ak áno, na aký orgán?
- V prípade sťažnosti boli vyhovené opatrenia? Ak áno, aké?

- Pociťujete absenciu legislatívy upravujúcu finančné poradenství? Ak áno, v akom smere?

Otázky boli účelne položené v takom zmysle, aby som v praxi potvrdila všeobecne uznávané problémy a nedostatky spojené s finančným poradenstvom. Zo zistených informácií vychádzam aj pri návrhoch na zlepšenie stávajúcich problémov.

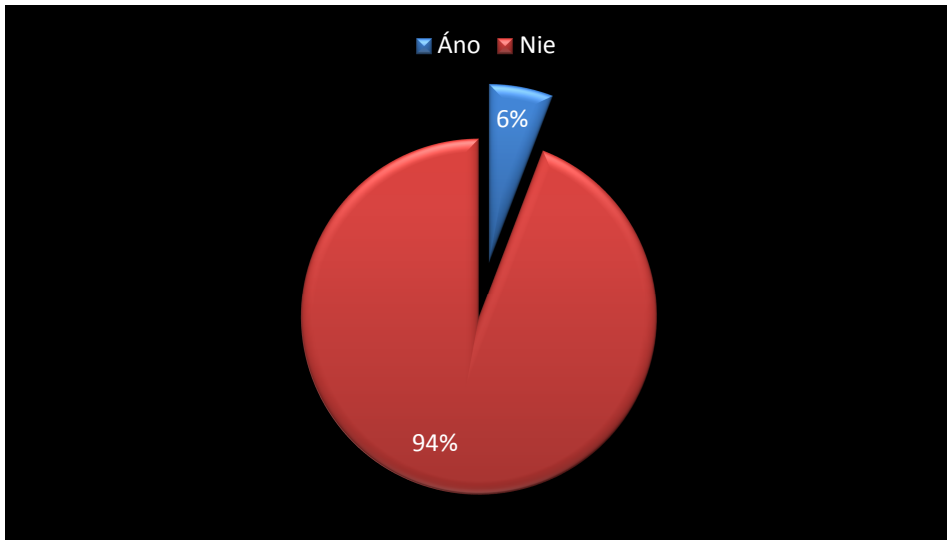
Graf č. 10: Pomer respondentov, ktorý pociťujú v praxi legislatívne obmedzenia, ak áno aké?

Zdroj: Dotazník

Na danú otázku odpovedalo len 5% respondentov kladne. Z toho všetci ako obmedzenie označili enormnú administratívu, ktorú majú určenú ako povinnú zo strany ČNB. Nízke percento označenia určitého obmedzenia pripisujem rozdielnym interným predpisom každej zo spoločnosti. Teda každá spoločnosť si povinnú administratívu vedie vlastným spôsobom.

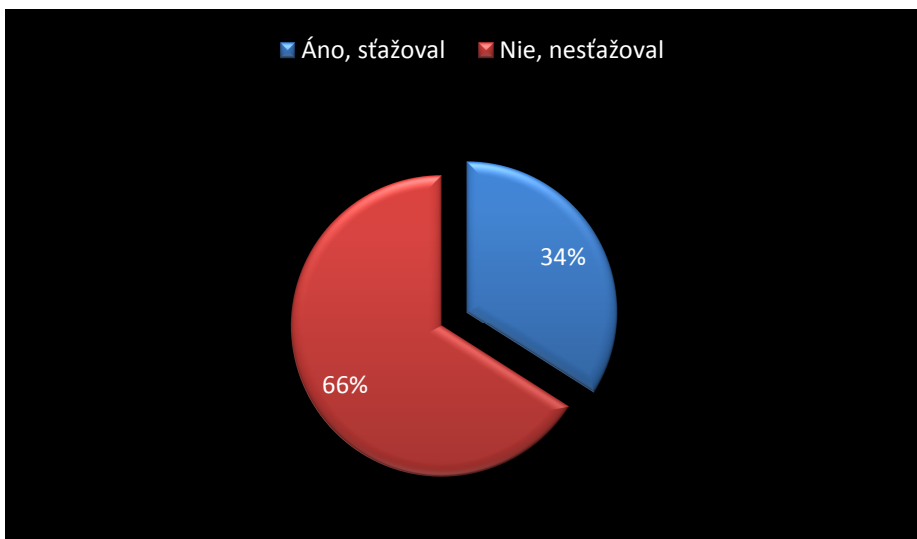
Graf č. 11: Pomer respondentov, ktorý v praxi pociťujú dohľad zo strany ČNB

Zdroj: Dotazník

Nízke percento kladnej odpovede hovorí samo za seba. ČNB je jediná organizácia, ktorá by mala vykonávať dohľad, no v skutočnosti sa okrem povinných skúšok pri registrácii finančný poradcovia s orgánmi ČNB nestretávajú. 6% opýtaných, ktorí uviedli, že sa stretli s dohľadom od ČNB, uviedli jako dôvod výlučne v prípade podanej sťažnosti na ich osobu priamo na orgány ČNB.

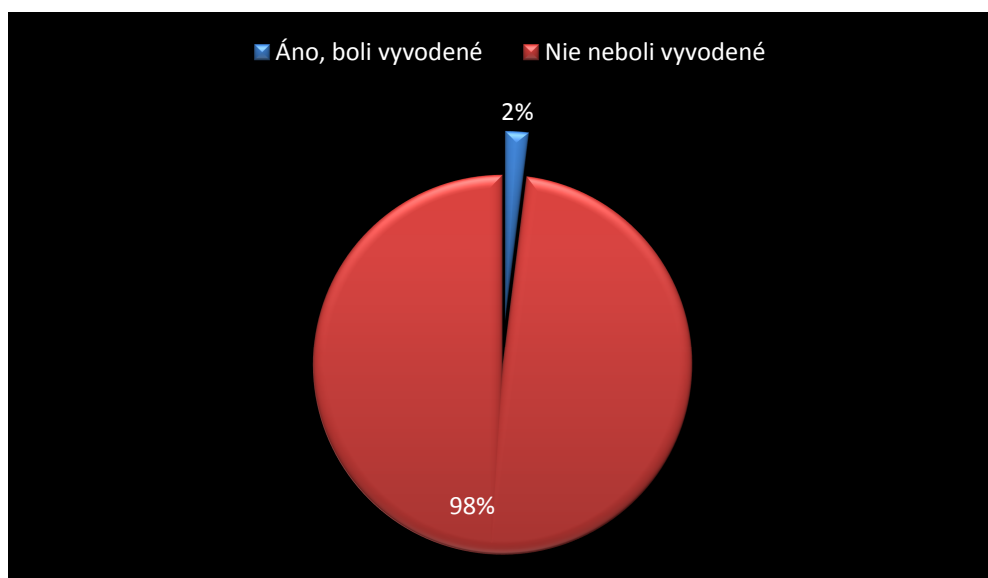
Graf č. 12: Pomer respondentov, na ktorých už bola podaná oficiálna sťažnosť

Zdroj: Dotazník

Pomerne vysoké percento sťažností, avšak ďalším kritériom je aj opodstatnenosť týchto sťažností. Cieľom otázky však bolo zistiť, či klienti finančných poradcov vôbec vedia aké majú práva a kam presne sa môžu sťažovať aby to malo želaný efekt. Z 34% respondentov, ktorí uviedli, že bola na nich podaná sťažnosť uvádzali ako orgány na, ktoré boli podané sťažnosti len centrálu ich spoločnosti a to konkrétne 28% a na orgány ČNB a to v pomere 6% . Z toho jednoznačne vyplýva, že spotrebitelia nemajú vedomosť o tom, že majú právo sa sťažovať priamo na ČNB, kde sa daná sťažnosť aj náležite prešetruje, teda aspoň by sa mala.

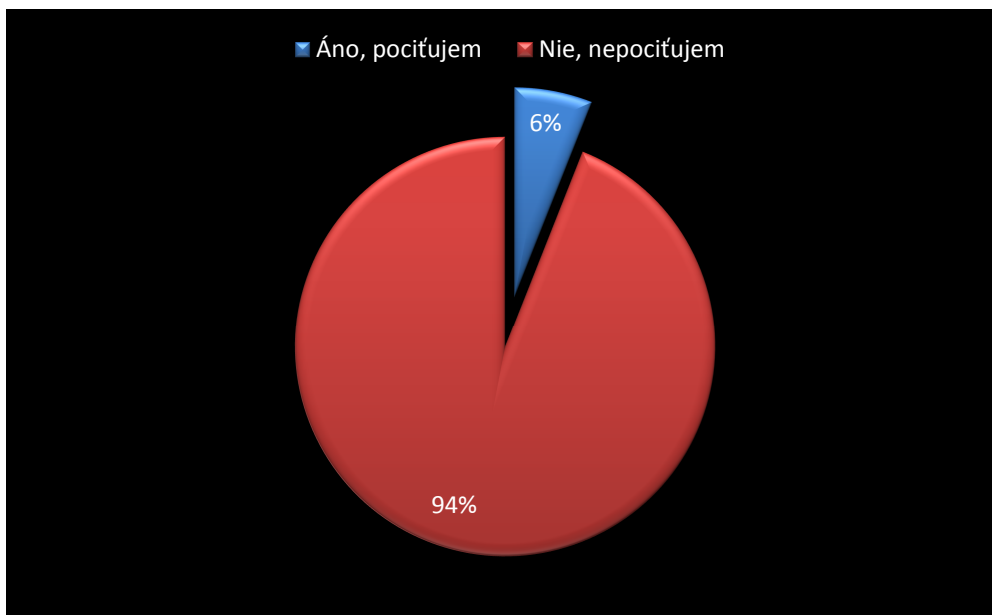
Graf č. 13: Vyvodené opatrenia v prípade podaných sťažností (vid'. Graf č. 12) sťažností

Zdroj: Dotazník

Cieľom tejto otázky bolo zistiť či vôbec boli vyvodené opatrenia a akého charakteru boli vyvodené opatrenia voči podaným sťažnostiam. Nízke percento vyvodených opatrení súvisí aj s niekedy neopodstatnenými sťažnosťami, čo samozrejme je ČNB povinná prešetrovať. Na otázku akého charakteru boli vyvodené opatrenia boli uvedené odpovede ako napomenutie, alebo odobranie provízie v prípade preukázaného pochybenia. Samozrejme pri závažnejších pochybeniach ako je úmyselný poisťovací alebo bankový podvod môže byť postihnutý odobratím licencie od ČNB a zákaz pracovať v danom sektore a samozrejme rieši sa to aj trestný čin.

Graf č. 14: Pomer respondentov, ktorý odpovedali na otázku, či v práci pociťujú absenciu legislativy upravujúcu finančné poradenstvo, ak áno v akom smere

Zdroj: Dotazník

Väčšinu finančných poradcov nezaujíma ucelená legislativa finančného poradenstva, nakoľko to ich prácu nijak výrazne neovplyvňuje. Len málo respondentov sa zamýšľalo nad týmto problémom a ako dôvod pre pociťovanie absencie tejto legislativy uviedli, že klienti nedôverujú podobným firmám nakoľko nie je presne upravený ani ich spôsob kontroly, teda klienti poriadne nevedia kam by bolo efektívne v prípade pochybenia podať sťažnosť, aby boli boli chránení a celkovo to považujú za brzdenie vývoja tejto služby.

4 NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA ZEFEKTÍVNIENIE ŠTÁTNEHO DOHLĀDU

Pri navrhovaní riešení na zlepšenie som vychádzala ako z prieskumu všeobecnej mienky verejnosti, tak aj z dotazníkového riešenia, ktorý ponúka pohľad finančných poradcov, ktorých sa problémy v praxi dotýkajú každý deň, preto navrhujem niekoľko zmien a opatrení, ktoré by napomohli k zlepšeniu kvality a vývoja tejto služby.

4.1 Prenos komeptencií na Úniu spoločnosti finančných sprostredkovateľov (USF)

V druhej kapitole som opisovala podstatu a činnosť organizácií, ktoré združujú všetky poradenské spoločnosti na trhu a vykonávajú dohľad nad ich činnosťou. Toto vykonávanie, avšak nie je zriadené štátom a preto rozhodnutia z týchto organizácií sú podriadené rozhodnutiam a vyhláseniam ČNB, nakoľko jedinou oficiálnou organizáciou, ktorá vykonáva kontrolu nad činnosťou finančných poradcov je ČNB. V praxi to však skôr nefunguje ako funguje. ČNB sice vykonáva skúšky, ktoré finančný poradcovia musia absolvovať aby mohli byť zaregistrovaný a vykonávať svoju prácu. No ako som vyššie spomínala, tieto skúšky sú skôr formalita, ako ukazovateľ kvality sprostredkovateľov. Teda by sa vlastne dalo povedať, že kontrola nad finančným poradenstvom nie je takmer žiadna, preto existuje nedôvera zo strany spotrebiteľov.

Práve preto považujem prenos komeptencií na spoločnosť USF za riešenie, ktoré by mohlo mať aj efektívne dopady.

Na trhu existujú v súčasnosti spoločnosť AFIZ a USF. USF som si vybrala z dôvodu, že v tomto roku sa spojila s medzinárodnou spoločnosťou FECIF, ktorá pracuje na celoeurópskej úrovni, čo umožňuje podstatne vyššie kompetencie. Už samotná spoločnosť má vo svojich cieľoch poskytovanie kvalitných vzdelávacích kurzov pre finančných poradcov, taktiež vykonávanie vlastných skúšok a samozrejme aj kontrola. Na túto spoločnosť sa môžu nespokojný klienti obraciať so sťažnosťami a taktiež so žiadosťami o nápravu. Aj toto sú dôvody, prečo si myslím, že školenie, dohľad a kontrola by bola vo výraznej miere efektívnejšia zo strany USF než zo strany ČNB.

V očích klientov by táto služba stúpila, vnímali by, že za každým sprostredkovateľom stojí silná organizácia, ktorá aj v prípade nespokojnosti a problémov by dokázala vyvíeť dôsledky a nápravu pre klienta.

Ako príklad by som rada použila klasickú banku. Keď klient príde do banky má voči zamestnancom dôveru, aj keď je to zamestnanec, ktorý je v banke nový a nemá toľko znalostí dôveruje mu, je to práve preto, že za ním stojí silná spoločnosť – banka. V tomto majú finanční poradcovia prácu naozaj sťaženú a musia vynaložiť určite omnoho viac úsilia aby si získali dôveru klienta.

Išlo by teda najmä o kompetencie typu povinné vstupné školenia vykonávané zo strany USF, bola by to vlastne určitá forma rekvalifikácie, tak ako to poznáme na úradoch práce. Každý kto by chcel vykonávať túto prácu by teda musel podstúpiť školenia, čo so sebou nesie aj určitú mieru záväzkov a teda by sa minimalizoval počet finančných poradcov, ktorý pracujú len na polovičný úväzok a teda, že túto prácu vykonávajú len popri svojom hlavnom zamestnaní čo naozaj znižuje ako kvalitu služby tak aj celkovo kazí meno ostatným finančným poradcov, ktorý sa práci venujú na plný úväzok.

Ako ďalšia zmena by bolo vykonávanie skúšok aj zo strany USF, nakoľko zo strany ČNB sú skôr formalita, než preverenie schopností poradcov. Čo sa týka skúšok, ktoré vykonáva ČNB nedajú sa úplne vylúčiť nakoľko finančný poradca má povinnosť registrovať sa a musí to byť na základe preukázania svojich vedomostí, preto ako ďalší návrh by bolo vedenie týchto skúšok skôr praktickým strom.

Samozrejme aj pravidelná kontrola, ktorá je v podstate vykonávaná už teraz, no nemá dostatočnú vážnosť vzhľadom na to, že táto kontrola nie je poverená štátom. Týmto úkonom by bolo posilnené postavenie spoločností poskytujúce finančné poradenstvo a dostávali by sa tak vážnosťou na úroveň bánk, kedy by spotrebiteľ mal pocit ochrany za sebou a taktiež možnosť kompenzácie v prípade opravených sťažností pri pochybení osoby finančného poradcu. Fakt je však ten, že nikdy sa nedosiahne až taká úroveň kontroly ako v prípade bánk, a to najmä kvôli spôsobu formy zamestnania, pričom v bankách sú zamestnanci priamo odpovedný banke a finanční poradcovia sú poväčšine živnostníci pracujúci sami na seba. Avšak pri dostatočne vyvinutej kontrole by bolo možné aspoň do určitej miery zvýšiť úroveň tejto služby na úroveň bankových spoločností.

Samozrejme aj zo strany štátu musí zostať zachovaná určitá miera kontroly a povinností zo strany finančných poradcov. Aj preto navrhujem určité zmeny, čo sa týka požiadavok zo strany ČNB.

4.2 Upravenie minimálnych kritérií zo strany Českej národnej banky

V súčasnosti ČNB ukladá určité minimálne požiadavky na finančného poradcu, a to konkrétne :

- Minimálne stredoškolské vzdelanie (nie je určené zameranie)
- Bezúhonný občan (čistý register trestov, ktorý dokladá do ČNB)
- Úspešne vykonané skúšky v ČNB

Toto je výčet minimálnych požiadavkov na to, aby finančný poradca mohol vykonávať svoju prácu. V zásade sa s týmito požiadavkami nedá nesúhlasiť. Účelom zmeny a sprísnenia podmienok nemôže byť limitovanie šikovných ľudí aby mohli vykonávať takúto prácu, len kvôli vzdelaniu. Zámerom by skôr bolo doplnenie vzdelávacích kurzov aj pre ľudí, ktorí túto prácu chcú vykonávať, no nemali vzdelanie z ekonomického smeru.

Čo sa týka skúšok v ČNB, už zo štatistických údajov, ktoré som uvádzala v druhej kapitole je zrejme, že skúšky sú formalita. Preto navrhovaná je aj zmena v týchto skúškach a to zaradením skôr praktickejších otázok, ktoré budú v skutočnej miere odzrkadľovať vedomosti a kvalitu poradcov. V tomto smere by išlo o spoluprácu medzi USF a ČNB, kedy školenia, ktoré poskytuje USF by ukončovali skúšky vedené teoretickým smerom a následne by v ČNB boli vykonávané skúšky vedené praktickým smerom, ktorých zvládnutie je povinnosťou k registrácií.

Ako posledným navrhovaným zlepšením existujúcich problémov je vytvorenie jednotnej legislativy, ktorá bude upravovať finančné poradenstvo, orgány kontroly, povinnosti finančných poradcov voči klientovi, ale taktiež práva finančných poradcov. Z časti by to pomohlo k odbremeneniu finančných poradcov od zaťažujúcej administratívy, ale najmä by to napomohlo k rozvoju tejto služby do budúcnosti. Už z dotazníka môžeme vidieť, že klienti poriadne ani nevedia, aké majú práva a kde sa ich môžu domáhať. Aj v tomto smere by legislativa napomohla aj pozdvihnutiu povedomia spotrebiteľov.

V Slovenskej republike takáto legislatíva funguje už od roku 2009, v praxi je to možné pociťovať najmä na znížení zaťaženia administratívou, no nutné podotknúť, že určité

administratívne zaťaženie stále existuje, no v praxi sa vylúčiť úplne ani nedá. Po rozhovore s finančnými poradcami zo Slovenskej republiky v iných smeroch zatiaľ rozdiel moc nepociťujú. V každom prípade tento zákon poskytol lepšie podmienky pre rozvoj a zlepšenie kvality tejto služby.

ZÁVER

Na začiatku práce som predstavila službu finančného poradenstva. Predstavovala som jako spôsob práce finančných poradcov taktiež výhody plytce z využívania tejto služby. No taktiež aj nedostatky tejto služby. Z môjho pohľadu vnímam túto službu pozitívne, je pravda, že finančný trh je jeden z najpružnejších a teda produkty a ich podmienky sa naozaj často menia. Pre bežného občana, ktorý sa nezaujíma o tieto veci a ani nepracuje s nimi je veľmi ťažké držať krok a mať prehľad. Mnoho ľudí to považuje za banality, ktoré si dokážu zistiť aj sami. No niekedy sú rozdiely naozaj zarážajúce. No v neprospech poradcov bohužiaľ pracuje asi to najsilnejšie, a to verejná mienka. Čo sme mohli vidieť aj z verejného prieskumu, ktorý je v práci graficky znázornený, teda názor na finančných poradcov a službu ako takú naozaj nie je lichotivý. Nutné podotknúť, že za túto mienku sú si poradcovia vo veľkej miere sami zodpovední. Prístup poradcov, ktorí tu v minulosti (u niektorých pretrvávajú dodnes) pôsobili bol v prinajmenšom neprofesionálny. Vzhľadom na atraktivitu finančného ohodnotenia toto podnikanie láka mnohých a v niektorých prípadoch aj nedostatočne kvalifikovaných ľudí. A práve v tomto vnímam ten najväčší problém. Neexistuje nijaké legislatívne stanovenie požiadavok pre prácu finančného poradcu, v súčasnosti upravuje len ČNB určité minimálne požiadavky, ktoré však nie sú postačujúce na to, aby táto služba sa mohla rozvíjať správnym smerom a teda šíriť sa kvalita a nie kvantita. V práci som taktiež poukazovala na skúšky, ktoré každý budúci finančný poradca povinne absolvuje teda každý, ktorý chce byť evidovaný v ČNB, sú skôr formalita než preukázanie spôsobilosti na vykonávanie tejto práce, čo priamo nadviezuje aj na nedostatočné minimálne požiadavky a absencia školení.

Pokiaľ ide o zhodnotenie súčasného stavu, je treba povedať, že tak ako sa vyvíjala česká spoločnosť a ekonomika, vyvíjali sa aj mantinely zákonov – teda aj vo finančnom poradenstve. Nové predpisy v jednotlivých sektoroch finančného trhu priniesli pozitívne novinky a to najmä z pohľadu ochrany spotrebiteľa, no na druhej strane viedli k zvyšovaniu administratívy a teda aj k predraženiu koncovej služby pre spotrebiteľa.

No najväčším problémom aj tak ostáva absencia jednotného zákona, ktorý by upravoval finančné poradenstvo ako celok. Tento zákon by mal taktiež presne určovať zodpovednosť za možnú škodu alebo ujmu spôsobené klientovi, nakoľko v súčasnosti to nie je jednoznačne určené, pretože aj finanční poradcovia, ktorí sice pracujú pod záštitou určitej poradenskej firmy, sú vlastne na živnosti a preto spoločnosť za nich nenesie

zodpovednosť, no v prípade škody na klientovi je finančný poradca prakticky nepostihnuteľný, nakoľko ten obchod len sprostredkúva. A taktiež problémom ostáva kontrola znalostí a odbornosti finančného poradcu.

Na celú problematiku je však potrebné pozeráť sa z oboch strán a teda aj zo strany samotných finančných poradcov. Práve preto som uskutočnila dotazníkové riešenie, kde som sa zamierava na problémy vnímané zo strany finančných poradcov. Vo veľkej miere sa zhodovali odpovede pri probléme nadmernej administratívneho zaťaženia a taktiež pretrvávajúcej nedôvery zo strany klienta. Pri klientovi teda musia vynaložiť omnoho viac úsilia než ostatný pracovníci na finančnom trhu (napr. bankový zamestnanci, zamestnanci v poisťovni...). Aj na základe týchto skutočností som vytvorila návrhy na zlepšenie pretrvávajúcej situácie. Návrhy spočívali najmä v zprísnení minimálnych požiadaviek pre uchádzačov o túto prácu, vytvorenie školení a prítvrdenie na význame skúšok, aby neboli len formalitou.

V konečnom dôsledku by sa finančné poradenstvo dalo zhrnúť za službu s peknou myšlienkou, dalo by sa povedať, že ide ešte stále o službu budúcnosti, nakoľko pomer obchodov z externej klientely teda od finančných poradcov sa vo finančných inštitúciách stále zvyšuje. Nepochybne finanční poradcovia majú svojim klientom čo ponúknuť, avšak ako v každej práci a v tejto sa musí pristupovať zodpovedne. Finančné poradenstvo má pred sebou ešte dlhú cestu a to najmä na napravovanie pokazenej reputácie, ale aj nepochybne chýbajúcej legislatívy, ktorá by napomohla dostať túto službu do popredia a taktiež podporila jej rozvoj správnym smerom, koniec koncov je to len v záujme konečného spotrebiteľa.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY**Knižné zdroje:**

- [1] BABOUČEK, I. a kol. *Regulace činnosti bank*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a.s., 2005. 318 s. ISBN 8072650718
- [2] KAPŠPAROVSKÁ, V. a kol. *Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 339 s. ISBN 8071793817
- [3] PÁNEK, D., VALOVÁ, I. *Bankovní regulace a dohled*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 104 s. ISBN 9788021047266
- [4] PAVLÁT, V., KUBÍČEK, A. *Regulace a dohled nad finančními trhy*. 2. přeprac. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010. 226 s. ISBN 9788074080364
- [5] PAVLÍK, M. *Základy finančního zdravia*. Vyd. 1. Bratislava: Komprint s. r. o., 2012. 161 s. ISBN 9788097111878
- [6] POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2006. 716 s. ISBN 8071794627
- [7] POLOUČEK, S. *Peníze, banky, finanční trhy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009. 415 s. ISBN 9788074001529
- [8] REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 2. rozš. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2010. 659 s. ISBN 9788074180804

Internetové zdroje:

- [9] ASOCIACE FINANČNÍCH ZPROSTŘEDKOVATELŮ A FINANČNÍCH PORADCŮ ČESKÉ REPUBLIKY, o.s.: *O sobě*. 2013, [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <<http://www.afiz.cz/afiz-o-sobe/>>
- [10] BANK OF INTERNATIONAL SETTLEMENT. *Core Principles for Effective Banking Supervision*. [online] Basel Committee on Banking Supervision. 2006, [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <<http://www.bis.org/publ/bcbs129.pdf>>
- [11] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA [online]. *Finanční stabilita* [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/>

- [12] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA [online]. *Poslání České národní banky při dohledu nad finančním trhem České republiky*. 14. 12. 2007, [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/poslani_cnb_dohled_FT.pdf>
- [13] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA [online]. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2009*. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2009_cz.pdf>
- [14] FININFO [online].: *Finančné produkty. 2013*, [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <<http://www.fininfo.sk/sk/financne-produkty/penazne-ucty-a-konta/popis-beznych-uctov>>
- [15] INVESTUJEME [online].: *USF ČR vstupuje do asociace finančních poradců FECIF*. Březen 2013, [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <<http://www.investujeme.cz/usf-cr-vstupuje-do-asociace-financnich-poradcu-fecif/>>
- [16] INTERNATIONAL ORGANIZATION OF SECURITIES COMMISSIONS. *Objectives and Principles of Securities Regulation*. [online] May 2003, [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <<http://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD154.pdf>>
- [17] INTERNATIONAL ASSOCIATION OF INSURANCE SUPERVISORS. *Insurance Core Principles and Methodology*. [online] October 2003, [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.iaisweb.org/_temp/Insurance_core_principles_and_methodology.pdf>
- [18] LLEWELLYN, D.: *The Economics Rationale for Financial Regulation*. FSA: *Occasional Paper Series* [online]. Duben 1999, [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <<http://www.fsa.gov.uk/pubs/occpapers/OP01.pdf>>

- [19] PAŘÍZEK, V.: *Názor veřejnosti na finanční poradenství (výsledky průzkumu)*. [online]. 2012, [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <<http://nazor-verejnosti-na-financni.vyplnto.cz>>
- [20] PROUZA, T.: *Finanční poradenství na rozcestí*. [online]. Červen 2006, [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <<http://www.prouza.cz/2006/06/finann-poradenstv-na-rozcest.html>>
- [21] PROUZA, T.: *Jak obrát stát pomocí životního pojištění?*. [online]. Březen 2013, [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <<http://www.prouza.cz/2013/03/jak-obrat-stat-pomoci-zivotniho.html>>
- [22] PROUZA, T.: *Nová pravidla spotřebitelských úvěrů: zákon proti nevzdělanosti*. [online]. Květen 2012, [cit. 2013-01-25]. Dostupné z: <<http://www.prouza.cz/2012/05/nova-pravidla-spotrebitelskych-uveru.html>>
- [23] ŠINDELÁŘ, J., BIELIK, I.: *Jaká je současná právní úprava finančního poradenství v ČR?*. [online]. Listopad 2009, [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/243289-jaka-je-soucasna-pravni-uprava-financniho-poradenstvi-v-cr/>>
- [24] UNIE SPOLEČNOSTÍ FINANČNÍHO ZPROSTŘEDKOVÁNÍ A PORADENSTVÍ [online].: *Základní informace*. 2013, [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <<http://www.usfcr.cz/cs/>>

Právne predpisy:

- [25] Zákon č. 38/2004 Sb. o poisťovacích sprostredkovateľoch a samostatných likvidátorech poisťných udalostí
- [26] Zákon č. 256/2004 o podnikaní na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
- [27] Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- [28] Zákon č. 277/2009 Sb., o poisťovníctve

-
- [29] Zákon č. 168/1999 Sb. o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovaním vozidla
 - [30] Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikaní na kapitálovom trhu
 - [31] Zákon č. 145/2010 Sb., o spotrebiteľskom úvere
 - [32] Novela zákona o spotrebiteľskom úvere
 - [33] Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
 - [34] Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebnom sporení
 - [35] Zákon č. 190/2004 Sb., o dlhopisoch
 - [36] Smernica č. 2004/39/ES (MiFID)

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

ČNB	Česká národní banka
USF	Únia spoločnosti finančného sprostredkovania a poradenstva
AFIZ	Asociácia finančných sprostredkovateľov a finančných poradcov Českej republiky
FECIF	European Federation of Financial Advisers and Financial Intermediaries
IOSCO	Objectives and Principles of Securities Regulation
IAIS	International association of Insurance Supervisors
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision
ESFS	Európsky systém finančného dohľadu

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1	Grafické znázornenie konkrétneho príkladu.....	42
-----------	--	----

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1	Porovnanie služieb – systém práce.....	18
-----------	--	----

ZOZNAM GRAFOV

Graf 1	Úspešnosť skúšok vyššieho kvalifikačného stupňa.....	28
Graf 2	Pomer respondentov, ktorý majú kladný, alebo záporný vzťah k finančnému poradenstvu vo veku 15-26 rokov.....	52
Graf 3	Pomer respondentov, ktorý majú kladný, alebo záporný vzťah k finančnému poradenstvu vo veku starší ako 26 rokov.....	53
Graf 4	Pomer respondentov, ktorý doteraz počuli o finančnom poradenstve v kladnom alebo zápornom zmysle vo veku od 15 – 26 rokov.....	54
Graf 5	Pomer respondentov, ktorí odpovedali na otázku, či počuli o finančnom poradenstve v kladnom alebo v zápornom zmysle vo veku starší ako 26 rokov.....	54
Graf 6	Pomer respondentov, ktorým sa zmenil vzťah po stretnutí s finančným poradcom vo veku 15-26 rokov.....	55
Graf 7	Pomer respondentov, ktorí odpovedali na otázku, či sa zmenil ich postoj k finančnému poradenstvu po stretnutí s poradcom vo veku starší ako 26 rokov.....	56
Graf 8	Pomer respondentov, ktorý si myslia, že poradci chcú skôr poradiť, než uzatvoriť čo najviac zmlúv vo veku 15-26 rokov.....	57
Graf 9	Pomer respondentov, ktorý si myslia, že poradci chcú skôr poradiť, než uzatvoriť čo najviac zmlúv vo veku starší ako 26 rokov.....	57
Graf 10	Pomer respondentov, ktorý pociťujú v praxi legislatívne obmedzenia, ak áno aké?.....	59
Graf 11	Pomer respondentov, ktorý v praxi pociťujú dohľad zo strany ČNB.....	60
Graf 12	Pomer respondentov, na ktorých už bola podaná oficiálna sťažnosť	60

- Graf 13 Vyvođené opatrenia v prípade podaných sťažností (vid'. Graf č. 12) sťažností.....61
- Graf 14 Pomer respondentov, ktorý odpovedali na otázku, či v práci pociťujú absenciu legislativy upravujúcu finančné poradenstvo, ak áno v akom smere.....62

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha PI: Dotazník	76
----------------------	----

PRÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Finančné poradenství z pohľadu finančných poradcov

- 1. Pociťujete v praxi legislatívne obmedzenia? Ak áno aké?**
 - a. Áno
 - b. Nie
 - c.
- 2. Pociťujete v praxi dohľad ČNB? Ak áno akým spôsobom?**
 - a. Áno
 - b. Nie
 - c.
- 3. Sťažoval sa už na Vás klient? Ak áno na aký orgán?**
 - a. Áno
 - b. Nie
 - c.
- 4. V prípade sťažností boli vyvodené opatrenia? A káno aké?**
 - a. Áno
 - b. Nie
 - c.
- 5. Pociťujete absenciu legislatívy upravujúcu finančné poradenstvo? Ak áno v akom smere?**
 - a. Áno
 - b. Nie
 - c.

